O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2005 йил 28 январь

№ 3 (499)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Кеча мамлакатимиз пойтахти Тошкентда икки палатали парламент ўзининг илк фаолиятини бошлади. Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатаси депутатлари ҳамда Сенат аъзоларининг ишларига муваффақият ҳамиша ёр бўлсин!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати аъзоларини тайинлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 77-моддаси ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 50-моддасига мувофиқ қуйидагилар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг аъзолари этиб тайинлансин:

Орипов Абдулла – Ўзбекистон Республикаси Ёзувчилар уюшмасининг раиси

Воҳидов Эркин Воҳидович – Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитасининг раиси

Йўлдошев Беҳзод Содиқович – Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси президенти, Ядро физикаси институти директори

Кучерский Николай Иванович – Навоий кон-металлургия комбинати бош директори

Иномова Светлана Турсуновна – Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Хотин-қизлар қўмитасининг раиси

Убайдуллаев Ботир Хусанович – «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати раиси

Боқибоев Эркин Жўраевич – Ўзбекистон фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармаси раиси

Шарифхўжаев Мурод – Тошкент молия институти ректори

Усмонов Мираброр Зуфарович – Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари

Одилхўжаева Сурайё Маҳкамовна – Тошкент юридик институти «Давлат ва ҳуқуқ тарихи» кафедраси профессори вазифасини бажарувчи

Кучеров Вадим Петрович – «Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси» акциядорлик жамияти бош директори

Муҳиддинова Фарруха Фахриддиновна – Ўзбекистон Республикаси Олий суди раиси

Раҳмонқулов Миракбар Хожиакбарович – Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Миллий хавфсизлик кенгаши котибининг биринчи ўринбосари

Худайбергенов Турсинхан Айдарович – Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси

Ражабова Мавжуда Абдуллаевна – Тошкент шаҳар Яккасарой тумани жиноий ишлар бўйича судининг раиси

Сафоев Содиқ Солиҳович – Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири

Ўзбекистон Республикаси Президенти **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри, 2005 йил 24 январь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИНИНГ БИРИНЧИ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА
АХБОРОТ

27 январь куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди.

Марказий сайлов комиссияси раиси Бўритош Мустафоев мажлисни очиб, Қонунчилик палатасига сайлов якунлари тўғрисида ахборот берди ва сайланган депутатларни табриклади.

Депутатлар кун тартибини тасдиқлаб, Қонунчилик палатасининг вақтинчалик котибияти, электрон тизимдан фойдаланиш бўйича вақтинчалик назорат гуруҳини сайладилар.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов сўзга чиқди.

Марказий сайлов комиссияси раисининг таклифига биноан ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Регламенти тўғрисида»ги қонунга мувофиқ депутатлар Қонунчилик палатаси Спикери ва унинг ўринбосарлари лавозимларига номзодлар кўрсатиш учун Оқсоқоллар кенгашини ташкил этдилар.

Оқсоқоллар кенгаши йиғилишини ўтказиш учун эълон қилинган танаффусдан сўнг мажлисга раислик қилувчи парламентнинг Қонунчилик палатаси ва унинг қўмиталари раҳбарларини сайлаш бўйича Оқсоқоллар кенгаши томонидан тавсия қилинган тамойиллар ҳақида ахборот берди.

Депутатлар Оқсоқоллар кенгаши ишлаб чиққан тамойилларни маъқуллаш тўғрисида кўпчилик овоз билан қарор қабул қилдилар.

Марказий сайлов комиссияси раиси Оқсоқоллар кенгашининг Қонунчилик палатаси Спикери лавозимига номзод бўйича таклифини ўқиб эшиттирди. Депутатлар яширин овоз бериш йўли билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Спикери лавозимига Эркин Халилович Халиловни сайладилар.

Депутатлар Оқсоқоллар кенгаши томонидан таклиф этилган ҳар икки номзод бўйича алоҳида овоз бердилар ҳамда Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосарлари этиб Машкура Сафаева ва Акром Каримовни сайладилар.

Шундан сўнг Қонунчилик палатаси Спикери ва унинг ўринбосарлари президиумдан жой олдилар.

Мажлисга раислик қилувчининг сиёсий партиялар фракцияларини ташкил этиш тўғрисидаги ахборотига биноан Қонунчилик палатаси фракцияларни белгиланган тартибда рўйхатга олиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Палатанинг тегишли қўмиталарини ташкил этиш, шунингдек, Қонунчилик палатаси қўмиталарининг раислари лавозимига номзодлар бўйича қарорлар қабул қилинди, депутатлар қўмиталар сони ва номланишини тасдиқладилар.

Тегишли қўмиталар раислари лавозимларига депутатлар томонидан маъқулланган номзодлар тасдиқланди.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг биринчи мажлиси ўз ишини якунлади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ СЕНАТИНИНГ БИРИНЧИ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА
АХБОРОТ

27 январь куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иштирок этди.

Марказий сайлов комиссияси раиси Бўритош Мустафоев мажлисни очиб, Олий Мажлиснинг Сенатини шакллантириш якунлари тўғрисида ахборот берди ва сайланган сенаторларни табриклади.

Сенаторлар кун тартибини тасдиқлаб, Сенатнинг вақтинчалик котибияти, электрон тизимдан фойдаланиш бўйича вақтинчалик назорат гуруҳини сайладилар.

Сенат Раиси ва унинг ўринбосарлари лавозимларига номзодлар кўрсатиш учун сўз Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга берилади.

Сенат аъзолари яширин овоз бериш йўли билан Сенат Раиси лавозимига Мурод Шарифхўжаевни, Раис ўринбосарлари этиб Фарруха Муҳиддинова ва Муса Ерниязовни сайладилар.

Сенат Раиси ва унинг ўринбосарлари президиумдан жой олдилар.

Мажлисга раислик қилувчининг таклифига биноан сенаторлар Сенат қўмиталарини ташкил этдилар ва уларнинг раисларини сайладилар.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг биринчи мажлиси ниҳоясига етди.

ПАРТИЯ ФРАКЦИЯСИ МАЖЛИСИ

26 январь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига “Адолат” социал-демократик партиясидан сайланган депутатларнинг мажлиси бўлди. Ушбу мажлис “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси тўғрисида”ги Конституциявий қонун ва “Сиёсий партиялар тўғрисида”ги қонун талаблари доирасида бўлиб ўтди.

Унда Ўзбекистон “Адолат” социал-демократик партиясидан Олий Мажлис Қонунчилик палатасига сайланган 10 нафар депутат иштирок этиб, партиянинг парламент қуйи палатасидаги фракциясини ташкил этди. “Адолат” социал-демократик партияси Сиёсий Кенгаши биринчи котиби Дилором Тошмуҳамедова фракция раиси этиб сайланди.

Шунингдек, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси мажлиси арафасида ўтказилган ушбу йиғилишда депутатлар парламент қуйи палатасининг биринчи мажлиси кун тартибига киритилган ташкилий масалалар юзасидан ҳам батафсил фикрлашиб олдилар.

Ўз мухбиримиз

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ҚАРОРИ

«Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастури тўғрисида

Жамиятда соғлом турмуш тарзини янада шакллантиришга, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга, жисмоний соғлом ва маънавий бой ёш авлодни тарбиялашга, фуқароларнинг жисмоний тарбия ва спорт билан фаол шуғулланишга кенг жалб этилишини таъминлашга йўналтирилган чора-тадбирларни амалга ошириш мақсадида, шунингдек 2005 йил Ўзбекистон Республикасида «Сиҳат-саломатлик йили» деб эълон қилинганлиги муносабати билан Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2004 йил 15 декабрдаги Ф-2095-сон фармойиши билан ташкил этилган Республика комиссияси томонидан вазирликлар ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, жамоат ташкилотлари ва жамғармалар билан биргаликда ишлаб чиқилган «Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастури тасдиқлансин.

«Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастурининг иловада назарда тутилган тадбирлари тасдиқланган республика бюджетида ва маҳаллий бюджетларда молиялаштиришнинг аниқ манбалари, бажарувчилар маблағлари билан таъминланганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

2. Қуйидагилар «Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастурининг асосий мақсадли вазифалари ва йўналишлари ҳисоблансин:

одамларда бебаҳо бойлик бўлган ўз соғлиғини сақлашга тўғри ва масъулиятли муносабатда бўлиш, соғлом турмуш тарзини олиб бориш, ўз ҳаёт фаолиятини оқилона ташкил қилиш, зарарли одатлардан воз кечиш, соғлом бўлишга, жисмоний ва руҳий жиҳатдан уйғун камол топишга интилишга йўналтирилган ҳаётий фалсафани шакллантириш;

оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, она ва бола соғлиғини мустаҳкамлаш, репродуктив саломатликни яхшилаш, тиббий маданиятни ошириш ва оилада турмуш тарзини соғломлаштириш, жисмонан бақувват фарзандлар туғилишини ва уларни баркамол қилиб тарбиялашни таъминлаш лойиҳалари ва тадбирларини амалга ошириш;

аҳолининг, айниқса қишлоқ жойларда яшайдиган аҳолининг гигиена соҳасидаги билимлари ва маданиятини ошириш, санитария ва шахсий гигиена қоидаларининг аҳамияти ҳамда уларга риоя этиш зарурлигини ёш авлод чуқур англаб етишида ота-оналар ва педагоглар ролини кучайтириш;

гиёҳвандликка, чекишга, юқумли касалликлар, шу жумладан сил касаллиги ва ВИЧ/ОИТС тарқалишига қарши кураш бўйича аниқ мақсадга қаратилган фаолиятни ташкил этиш;

пенсионерлар ва ногиронлар саломатлигини мустаҳкамлаш, уларга тиббий, санатория-курорт ва коммунал-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш, кексаларнинг соғлом ва муносиб ҳаёт кечиришлари учун зарур шарт-шароитлар яратиш чора-тадбирларини янада кучайтириш;

аҳолининг кенг қатламлари фойдалана оладиган ва сифатли соғлиқни сақлаш тизимини яратиш, тиббиёт муассасаларининг моддий-техника базасини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, уларни замонавий ташхис ва тиббиёт асбоб-ускуналари билан жиҳозлаш чора-тадбирларини амалга ошириш;

тиббиёт кадрларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш тизимини такомиллаштириш;

атроф-муҳитни муҳофаза қилишга, экология нормаларини татбиқ этишга, аҳолини сифатли ичимлик сув билан таъминлашга йўналтирилган дастурларни амалга ошириш;

аҳоли кенг қатламларининг жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишини, айниқса болаларни спортга жалб этишни фаоллаштириш, мусобақалар, оммавий спорт ва соғломлаштириш тадбирларини ўтказишни ташкил этиш ишларини амалга ошириш;

соғлиқни сақлаш ходимларининг мураккаб ва масъулиятли меҳнатини моддий ҳамда маънавий жиҳатдан рағбатлантириш, кўрсатилаётган тиббий хизматларнинг мураккаблиги даражаси ва сифатига қараб меҳнатга табақалаштирилган ҳолда ҳақ тўлашни жорий этиш юзасидан аниқ йўналтирилган чора-тадбирларни амалга ошириш.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари «Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастурининг асосий қоидаларига мувофиқ 10 кун муддатда ҳудудий дастурлар ишлаб чиқсинлар ва уларнинг бажарилишини таъминласинлар.

4. «Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастурининг бажарилишини ташкил этиш ва мониторингини олиб бориш Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2004 йил 15 декабрдаги Ф-2095-сон фармойишига мувофиқ ташкил этилган Республика комиссиясига юклансин.

Республика комиссияси доирасида «Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастурининг асосий бўлимлари амалга оширилиши учун масъуллардан иборат Кенгаш тузилсин.

5. «Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастурида тасдиқланган тадбирларнинг бажарилишини назорат қилишнинг қуйидаги тизими белгилансин:

Кенгаш ҳар ойда тўпланади ва «Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастурига киритилган аниқ тадбирлар бўйича бажариш учун масъулларнинг ҳисоботини эшитади;

Давлат дастури асосий бўлимларининг бажарилиши учун масъуллар ҳар чоракда Республика комиссияси мажлисларида дастур бўлимларининг бажарилиши тўғрисида ҳисобот берадилар;

Республика комиссияси (Ш.М.Мирзиёев) ҳар чорак якунлари бўйича ҳисобот давридан кейинги ойнинг 5-кунигача Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонига «Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастурида тасдиқланган топшириқларнинг бажарилиши тўғрисида ахборот тақдим этади.

Давлат дастури асосий бўлимларининг бажарилиши учун масъулларнинг ҳисоботларини тайёрлашда Вазирлар Маҳкамасининг Таълим, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий муҳофаза масалалари ахборот-таҳлил департаменти тегишли қўшимча ахборот тайёрлайди ва уни кўриб чиқиш учун Республика комиссиясига киритади.

6. Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, «Ўзтелерадио» компанияси, оммавий ахборот воситалари «Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастурида назарда тутилган тадбирларнинг роли ва аҳамиятини кенг тушунтиришни, турли даражаларда дастурнинг амалга оширилиши ва унинг натижалари мунтазам ёритиб борилишини таъминласинлар.

7. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ш.М.Мирзиёев зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
2005 йил 25 январь.

“Ўзбекистон ҳаво йўллари”: бугун ва эрта

ПАРВОЗЛАР САМАРАЛИ БЎЛДИ

“Ўзбекистон ҳаво йўллари” миллий авиакомпанияси томонидан ҳаво йўллари орқали 2004 йилда 1 миллион 610,1 минг нафар йўловчи ва салкам 27 минг тонна юк ташилди. 2003 йилга нисбатан солиштирганда йўловчи ташиш 8,8 фоизга, юк ташиш эса 15 фоизга ўсди.

— Ўтган йил самарали ва масъулиятли кечди, — деди “Ўзбекистон ҳаво йўллари” миллий авиакомпанияси бош директори Валерий Тян. — Эришган ютуқларимизни амалга оширилган ижобий ишлар сирасига киритиш мумкин. Фаолиятимиз давомида авиация соҳасидаги хавфсизликни таъминлаш учун қатор вазирлик ҳамда муассасалар фаолиятини биргаликда кўриб чиқиш ва мувофиқлаштиришга тўғри келди. Бу ишларни амалга ошириш учун катта миқдордаги капитал маблағ йўналтирилди.

Мавжуд авиалинияларда хизмат кўрсатишнинг энг қулай усулларини йўлга қўйиш 2004 йилнинг асосий вазифаларидан бири бўлди.

Япония йўналиши бўйича мунтазам рейслардан ташқари қўшимча саккизта чартер рейсга буюртма олдик. Бу буюртмалар асосида Япониянинг пойтахтидан ёки йирик шаҳарларидан эмас, марказдан узоқда бўлган ҳудудлардан Самарқандга сайёҳлик рейслари амалга оширилди. Ҳозир биз айнан Япониядан сайёҳлар оқимини кўпайтириш устида иш олиб боряпмиз, деди Валерий Тян. “Ўзбекистон ҳаво йўллари” миллий авиакомпанияси уч-тўрт йилдан сўнг Россияда ишлаб чиқарилган самолётлар хизматидан фойдаланишни тўхтатишни мўлжалламоқда. Ҳозирги кунда эса ўрта ва узоқ масофаларга учувчи Ил—62М, ИЛ—86 ва ТУ—154В самолётларининг учиши тўхтатилди. Ўттиз йилдан зиёд хизмат кўрсатган мазкур техникаларда учишни амалга оширишни хавфсиз деб бўлмайди. Компания раҳбари Россия ишлаб чиқарилган самолётлардан фойдаланишни тўхтатилганлигини ғарбда ишлаб чиқарилган, иқтисодий жиҳатдан тежамкор ҳаво кемаларига ўтилаётганлиги билан изоҳлади.

Ту—154М самолёти яна камида уч-тўрт йил, Як—40 ва Ан—24 самолёти икки-уч йил учишда давом этади.

“Ўзбекистон ҳаво йўллари”авиапаркини яна иккита Ту—114 ва битта Ил—114—100 самолётлари билан тўлдириш режалаштирилган.

Ҳусан СУЛАЙМОНОВ

САЙЁҲЛАР УЧУН МУҲИМ ҚЎЛЛАНМА

“Ўзбектуризм” миллий компанияси қошида “Буюк Ипак йўли” реклама агентлигининг ташкил этилганлигига кўп вақт ўтмаган бўлса-да, ушбу агентлик томонидан Ўзбекистонда туризм соҳасини ривожлантириш, бунда замонавий ва сифатли реклама улушини ошириш бўйича қатор ибратли ишлар амалга ошириб келинмоқда.

Ўтган йилнинг октябрь ойида Ўзбекистонда биринчи марта мамлакатимиз туризмига бағишлаб чиқарилган журнал реклама агентлиги томонидан ташланган салмоқли қадам бўлди. Агар бунга қадар юртимизда туризм соҳасини тўла маънода акс эттира оладиган биронта ҳам адабиёт йўқ деб оладиган бўлсак, у ҳолда янги чиқарилган рус ва инглиз тилларидаги “Туризм Узбекистана — Tourism of Uzbekistan” (“Ўзбекистон туризми”) деб номланувчи журнал бу йўналишдаги илк расмий адабиёт бўлиб хизмат қилди.

Ҳозирда мазкур журналнинг навбатдаги 2-сонини чиқариш ишлари олиб борилмоқда. Журнал ҳар уч ой давомида рангли қилиб нашр этилади. У ўз ичига туризм соҳаси, ҳам шаҳар, ҳам алоҳида олинган фирма, ташкилот ёхуд компания тўғрисидаги янги ва қизиқарли маълумотларни, реклама, халқаро янгиликлар, Шарқнинг қадимий шаҳарларига берилган тарихий шарҳлар, янги туристик йўналишлар, туристик фирмалар тўғрисидаги маълумотлар, шунингдек, туристларга фойдали маслаҳатлар ва ўзбек миллий пазандачилик маҳорати ҳақидаги ранг-баранг маълумотларни қамраб олади.

Журнал асосан мамлакатимизга хориждан ташриф буюрувчи туристлар учун мўлжалланган бўлиб, уларда Ўзбекистон туризми, у ярата оладиган шароит ва имкониятлар тўғрисида тушунчаларни ҳосил қилишда катта ёрдам беради. Янги журнал Ўзбекистоннинг хориж давлатлардаги элчихоналари, “Ўзбекистон ҳаво йўллари” миллий авиакомпаниясининг йўловчи ташиш самолётлари, меҳмонхона мажмуаси ва сайёҳлик фирмалари доирасида тарқатилади.

“Туризм Узбекистана — Tourism of Uzbekistan” журналининг иккинчи сонини чиқариш февраль-март ойларига режалаштирилмоқда.

Партия ахбороти

ТАШКИЛИЙ МАСАЛА КЎРИЛДИ

24 январь куни Тошкентда Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгашининг II Пленуми бўлиб ўтди. Унда ташкилий масала кўрилди. Турғунпўлат Даминов ўз аризасига кўра партия Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби лавозимидан озод этилди.

Сиёсий Кенгаш котиби, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Дилором Тошмуҳамедова пленумда бир овоздан Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби этиб сайланди.

Шунингдек, Ўзбекистон Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутатлари Мамит Асқаров, Ойша Ахунова, Худоёр Маматов, Юсибжон Нишанов, Исмоил Саифназаров ва Собир Турсуновлар Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши таркибига киритилди.

Рустам, ДОСТОН
«Адолат» мухбири.

Танишинг:

Ўзбекистон “Адолат” социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА

Дилором Тошмуҳамедова 1962 йилда Тошкент вилоятида туғилган. 1984 йили Тошкент Давлат тиббиёт институтининг даволаш ихтисослиги бўйича имтиёзли диплом билан тугатган. 2003 йилда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиш академиясини битирган. У олий маълумотли шифокор, халқаро муносабатлар магистри ва сиёсатшуносдир. Ўзбекистон Хотин-қизлар Кенгаши бошқаруви аъзоси, Ўзбекистон "Адолат" СДП Сиёсий Кенгашининг котиби сифатида кенг қамровли фаолият юритган Дилором Тошмуҳамедова меҳнат фаолиятини 1984 йили Тошкент Давлат тиббиёт институтининг терапия факультети кафедрасида клиник ординаторликдан бошлаган. Сўнг, шу кафедрани асистенти, катта ўқитувчиси бўлган. 1993 йилда номзодлик диссертациясини ёқлаб, тиббиёт фанлари номзоди илмий даражасини олган.

Дилором Тошмуҳамедова 1994 йили мамлакатимиздаги 2000 дан ортиқ дорихоналар ва тиббиёт муассасаларини дори-дармон билан таъминловчи "Фармед" хусусий фирмасини ташкил этган ва шу кунгача фирманинг бош директори лавозимида ишлаб келмоқда. "Фармед" фирмаси "Сифат учун", "Олтин юлдуз", "Минг йилликнинг энг яхши фирмаси" каби қатор нуфузли халқаро мукофотларга сазовор бўлган. 1997 йили ҳиндистонлик ҳамкорлар билан "Редди-Фармед ЛТД" қўшма корхонасини таъсис этиб, халқимиз учун зарур дори-дармонларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйган. 2003 йилда "Pharmed firmasi" шўъба корхонасини ташкил этиб, бу ерда сифатли дори-дармонларни ишлаб чиқармоқда ва эл соғлиғини мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшиб келяпти.

2001 йилда Дилором Тошмуҳаммедова Тошкент шаҳар 10- Чуқурсой сайлов округидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати этиб сайланган. Олий Мажлиснинг халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси аъзоси бўлган.

Ўтган йилнинг 26 декабрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига ўтказилган сайловларда 1-Оқтепа сайлов округидан депутат этиб сайланган.

Шу йилнинг 24 январида у Ўзбекистон "Адолат" СДП Сиёсий Кенгашининг II Пленумида бир овоздан Ўзбекистон "Адолат" СДП Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби этиб сайланди.

Шу билан биргаликда, 26 январь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига "Адолат" социал-демократик партиясидан сайланган депутатларнинг бўлиб ўтган мажлисида Дилором Тошмуҳамедова фракция раиси этиб сайланди.

Ислоҳот ва самара

ХУСУСИЙ СЕКТОР УЛУШИ

Мамлакатимизда иқтисодиётни хусусийлаштириш ва бу борада хорижий сармоядорларни жалб этиш борасида олиб борилаётган ислоҳотлар бугунги кунга келиб ўз самарасини бермоқда. Жумладан, кичик ва ўрта бизнес ҳамда тадбиркорликни ривожлантириш бўйича олиб борилган амалий ишлар натижасида қўшимча 427 мингдан ортиқ янги иш ўринлари ташкил этилган. Ишлаб чиқариш субъектларини молиялаш учун эса 257,3 миллиард сўм кредит ажратилган. Бу 2003 йилга нисбатан 23 фоиз кўп демакдир.

Ҳар қандай мамлакатнинг иқтисодий салоҳияти ундаги хусусий сектор улушининг не чоғлик ортганлиги билан ўлчанади. Шундай экан, мамлакатимизда хусусийлаштириш ишларининг жадаллик билан олиб борилаётганлиги қувонарли ҳол.

“Оҳангаронцемент” акциядорлик жамиятида икки мингдан ортиқ ишчи меҳнат қилмоқда. Тизимда янги технологияларнинг жалб этилиши ва ишлаб чиқаришда янги ускуналарнинг тадбиқ этилиши моддий манфаатдорликни оширди. Табиийки, бу ўз-ўзидан ишчиларнинг ишга бўлган муносабатини ҳам ўзгартиради.

Маълумотларга қараганда, мамлакатимизда ўтган 2004 йилда 1 минг 841 та давлат корхонаси хусусийлаштирилган. Хорижий сармоядорлар ўз зиммаларига олган мажбуриятларни бажариб, йил давомида 16,5 миллион АҚШ доллари миқдорида маблағ киритган.

“Оҳангаронцемент” акциядорлик жамиятига ҳам АҚШ ва Швейцариянинг етакчи корхоналари томонидан 3 миллион АҚШ доллари миқдорида сармоя киритилган эди. Давлат улуши 25 фоиз бўлган ушбу бирлашмада маҳаллий акциядорлар, яъни меҳнат жамоаси 24 фоиз улушга эга. Сармоянинг ўз вақтида киритилганлиги ишлаб чиқариш кўрсаткичларининг кескин ошишига олиб келди. Ўтган йили 1 миллион 117 минг тонна цемент ишлаб чиқарилди. Бу олдинги йилга нисбатан 136 минг 520 тонна кўп маҳсулот демакдир.

Кунига ўртача уч минг тонна цемент ишлаб чиқараётган корхона ўз маҳсулотларин экспортга ҳам чиқармоқда. Бугунги кунда Қозоғистон, Тожикистон, Туркманистон давлатлари ишбилармонлари билан шартномалар тузилган. Айни пайтда корхона цехлари қайта таъмирланмоқда. Сармоядорлар дастгоҳлар сотиб олиш ҳамда жаҳон цемент саноатида қўлланилаётган кам чиқимли қурилмаларни ўрнатиш мақсадида тармоққа яна 5 миллион АҚШ доллари миқдорида сармоя киритишни режалаштиришган.

Олдинги йилларда ишчиларнинг ўртача ойлик маоши 119 мингни ташкил этган бўлса, ҳозирда бу 146 мингни ташкил этмоқда. Корхона йилдан-йилга сезиларли ютуқларга эришмоқда. Ўтган 2004 йилдаги фаолияти муносиб тақдирланди. Корхона Республика Давлат Мулки қўмитасининг 2004 йилнинг “Энг яхши акциядорлик жамияти” номли махсус дипломига сазовор бўлди.

Саноатнинг барча тармоқларида маҳаллий ва хорижий сармоядорларни жалб этиш борасида қўйилаётган қадамлар мамлакатимизда маҳаллий ишлаб чиқариш ҳажмининг ошиши ҳамда мулкдорлар синфининг кўпайишига олиб келади.

Дилноза АКБАРОВА

Андижон «Автотеххизмат» хиссадорлик жамиятининг моҳир ишчиси Улуғбек Умаров (суратда) ўз ишидан доимо мамнун.

КИЧИК ВА ЎРТА БИЗНЕС СОҲАСИДА ҲАМКОРЛИК

Жанубий Корея Республикаси кичик ва ўрта бизнес федерацияси раҳбарияти бошчилигидаги ушбу мамлакат йирик ишбилармонларидан иборат делегация юртимизга меҳмон бўлиб турибди.

Пойтахтдаги халқаро ҳамкорлик марказида делегация аъзолари билан ўзбекистонлик ишбилармонлар ўртасида амалий учрашув ўтказилди. Делегациянинг ташрифи давомида Ўзбекистон Савдо-саноат палатасида ҳам учрашув ўтказилиши режалаштирилган.

Учрашув чоғида Ўзбекистон Республикаси савдо-саноат палатаси ва Жанубий Корея Республикаси кичик ва ўрта бизнес федерацияси ўртасида ҳамкорлик тўғрисидаги битим имзоланиши кўзда тутилган. Жанубий Корея Республикаси кичик ва ўрта бизнес федерацияси 1962 йилда саноат ишлаб чиқариш ширкатларидан иборат иқтисодий жамоатчилик ташкилоти сифатида тузилган. Ҳозирги кунда кичик ва ўрта бизнес федерацияси йўналишида Хитой, Ўзбекистон, Филиппин, Вьетнам, Бангладеш, Малайзия, Эрон, Индонезия, Қозоғистон, Покистон каби жами ўн бешдан ортиқ мамлакатнинг фуқаролари Корея Республикасининг кичик ва ўрта бизнес корхоналарида ишлаб чиқариш амалиёти асосида ишлайди.

А.ҒАФФОРОВ

2005 йил — «Сиҳат-саломатлик» йили

ЯХШИЛИК ЖАВҲАРИ

Қадимдан бизга мерос қолган бу кўҳна дунё неларни кўрмади. Баъзан афсона, баъзан вайрона кайфиятда кунлар ўтди, умрлар ўтди. Аммо барча-барчасидан мангу йиқилмас қоядек яхшилик, меҳр қолди. Айтишларича, Яратган эгам одамзотни бунёд этиб, нажот фариштасига уларнинг эзгу хислатларини қўриқлаб юришни амр қилибди. Орадан йиллар ўтиб одамлар ёвузлашиб, бир-бири билан қирғинбарот жанглар бошлабди. Шунда нажот фариштаси Оллоҳга арз қилиб, одам боласидаги эзгуликни қўриқлашга кучи етмаётганлигини айтади.

Шунда Оллоҳ яхшилик жавҳарини топиб, уни оқил бир одамнинг руҳига жойлабди. Шу-шу яхшилик хислати Оллоҳни таниган, одамларга меҳрибон, уларнинг ташвишларига шерик инсон кўнглидан жой олармиш. Бахтиёр Қодиров ҳақида гапирганда ҳам худди мана шу яхшилик ва меҳр туйғулари қалбига жо бўлган инсон тимсолини кўриш мумкин.

Ўз касбининг ҳақиқий жонкуяри, тиббиёт фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон “Адолат” СДП Сиёсий Кенгаши аъзоси Бахтиёр Қодиров анча йиллардан буён халқимизнинг назарига тушиб, кўпчиликнинг олқишига сазовор бўлиб келяпти. Унинг фазилатларидан бири шундаки, аввало ҳар бир бемори билан обдон суҳбатлашади. Аввало беморнинг руҳини даволашга ҳаракат қилади. Руҳи даволанган бемор ўзидаги касалликка қарши бемалол кураша олади. Руҳ ила тананинг бир-бирига ўзаро таъсирида малҳам мавжудлигини аниқлаш шифокорнинг ютуғи.

Юракдаги меҳри кўзларида акс этиб турган, оқ халатлари ўзига ярашган, меҳрибон шифокор Бахтиёр Қодиров ҳам худди шу ютуқнинг эгасидир. Бу инсон билан суҳбатлашган сайин баҳри дилинг очилади. Ожиз томирларингга умид нафаси ёйила боради. Биз Тошкент шаҳар 1-юқумли касалликлар клиник шифохонаси бош шифокори Бахтиёр Қодиров билан бўлган суҳбатимиз давомида у шифохонада қилинаётган ишлар хусусида шуларни гапириб берди:

Пойтахтдаги 1-юқумли клиник шифохонаси 1927 йилдан буён турли юқумли касалликларни даволаш ва олдини олишдек муҳим ишда фаол иштирок этаётган шифохоналардан бири ҳисобланади. Шифохонамизда олий тоифали шифокорлар, устоз профессорлар хизмат қиладилар. Шу билан биргаликда бу ердаги 2та кафедра юқумли касалликлар бўйича вилоят ва шаҳар шифокорлари малакасини оширишда консультатив-диагностик ёрдам беради.

Шифохонамизда беморларга ташхис қўйиш, юқумли касалликларни даволаш учун ҳамма шарт-шароитлар мавжуд. Замонавий тиббий техник аппаратуралар, чет элдан олиб келинган ускуна ва жиҳозлар билан ишлаш кенг йўлга қўйилган.

Вирусли гепатит, ўткир юқумли ичак касали билан касалланганлар ётиб даволанадилар. Бундан ташқари шифохонамизда грипп, ОРВИ, менингит, менингококцемия, бўғма, сарамас, тепки билан оғриганлар ҳам алоҳида ётқизилиб шифо олишади.

Президентимизнинг фармонларига мувофиқ 2005 йил «Сиҳат-саломатлик» йили деб эълон қилинди. Шу муносабат билан биз даволаш ишларини янада юқори поғонага кўтаришга ҳаракат қиляпмиз. Ўйлайманки, жорий йилда ҳам, кейинчалик ҳам Гипократ қасамига содиқ ҳолда инсон саломатлигининг ҳақиқий посбонлари бўлиб қолаверамиз.

Турсунтош ЖАББОРОВА

БЎШ ИШ ЎРИНЛАРИ ЯРМАРКАСИ

Хоразм вилоятининг Гурлан туманида бўш иш ўринлари ярмаркаси ўтказилди.

Ҳозирги кунда аҳолини иш билан таъминлаш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Айнан шу мақсадда жойларда меҳнат ярмаркалари ташкил этилмоқда. Мазкур тадбир вилоят ҳамда туман ҳокимликлари, прокуратура вакиллари ҳамда “Камолот” ташкилотининг худудий кенгашлари ҳамкорлигида амалга оширилмоқда.

2004 йил давомида Гурлан тумани меҳнат ва аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоялаш бўлимига 2 минг 480 нафар иш билан банд бўлмаган фуқаро мурожаат қилган. [illegible] жамоат ишларига юборилди.

Навбатдаги ўтказилган бўш иш ўринлари ярмаркасида туманда 35 та корхона ва ташкилот, 6 та фермер хўжаликлари 160 дан ортиқ бўш иш ўринлари билан иштирок этди.

Алоуддин ҒАФФОРОВ

Ислоҳот сабоқлари

ХОРИЖИЙ САРМОЯНИ КУТМАЙ

корхонани ўз маблағи ҳисобига янги технология билан жиҳозлаган жамоа бугун экспортга маҳсулот жўнатмоқда

Шундай аҳволни кўп марта кузатганмиз: неча юзлаб киши меҳнат қиладиган корхона бозор рақобатида ўз ўрнини тополмай молиявий қийинчиликка учраса, дарҳол четдан ёрдам излашга ўтилади. Вазият ўнглангунча имтиёз, енгиллик сўраб барча босқичдаги идораларга илтимосномалар йўлланади...

Лекин Самарқанддаги “Осиё Афросиёб” корхонасида вазият шу тарзда етилишини кутмай муаммони ўз куч-имкониятлари доирасида бир йўла ҳал этишди-қўйишди. Гап шундаки, бундан юз йил муқаддам ташкил топган, вилоят саноатининг энг кекса корхоналаридан бири ҳисобланган “Осиё Афросиёб”да кейинги пайтларда тайёрланаётган маҳсулот сифатига жиддий эътирозлар пайдо бўла бошлаган эди. Тўғри-да юз йиллик корхонада эски асбоб-ускуналарни ишлатиб бозоргир маҳсулот чиқариш мумкинми?

Бозор талабини тўғри англаган корхона жамоаси барча ишлаб чиқариш цехларини зудлик билан қайта таъмирлашга, янги технологияларни ўрнатишга киришди. Шу мақсадда Туркиянинг “Ҳиммат уста” фирмасидан буғдойни тозалаб, қайта ишлаб берадиган ўта камхарж, аммо самарадорлиги ғоят юқори бўлган ускуналар харид қилишди. Янги технология суткасига 100 тонна буғдойни унга айлантириб бериши билан бирга электр қувватини деярли икки ҳисса кам талаб қилиши, замонавий тош тарози ва компьютерлаштирилган бошқарув тизими билан ажралиб туради. Натижада сарф-харажат ва сифат масаласида ҳам кескин ўзгариш юзага келди. Ёки 70 фоиз 1 нав, 5 фоиз олий нав ун тайёрланадиган бўлади. Мураккаб ишлаб-чиқариш жараёнларини компьютер бошқарадиган бўлган, сменада банд бўлган ишчиларнинг ярмини бошқа ишга ўтказиш имконияти туғилди.

Қисқаси корхонани ана шу тариқа қайта таъмирлаш учун жамоа 100 миллион сўмликдан зиёд маблағ сарфлади. Бу харажат эса бугун дастлабки меваларини бера бошлади. Самарқанд бозорида кимнинг маҳсулоти харидоргир деб сўраладиган бўлса, биринчилар қаторида “Осиё Афросиёб” корхонаси тилга олинадиган бўлди. Шугина эмас, янгича ёндашув, янгича масъулият билан ишлаётган жамоа ўтган йили Грузия, Озорбайжон, Тожикистон сингари Ҳамдўстлик мамлакатларига 5 минг тоннадан ортиқ маҳсулот экспорт қилди. Хорижий буюртмачилар билан бугун ҳам янги-янги шартномалар тузилмоқда.

— Корхонада ишлаб чиқариш жараёнларининг барқарорлашуви ходимларимизнинг моддий манфаатдорлигига ҳам ижобий таъсир кўрсатмоқда, — дейди акциядорлик жамияти раиси Ражаббой Ашуров. — Корхонанинг 140 нафар ишчи-мутахассисларидан ҳар бири ўртачага 40-60 минг сўмдан мунтазам маош оладиган бўлишди. Ва, яна уларга акциядор сифатида дурустгина дивиденд тўланадиган бўлди.

Ҳа, излаган имконият топади, деб шунга айтсалар керак-да. “Осиё Афросиёб” жамоаси чинакам мулкдор сифатида корхонадаги аҳволни ўнглаб олгани, бозор рақобати шароитида истеъмолчилар ишончини оқлагани лойиқ. Иқтисодиётни соғломлаштириш йўлидаги бу тажриба бошқаларга ҳам ибрат бўлса қанийди!

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ, “Адолат” мухбири

Шундай яшар одатда одам

ЖОВЛИНИНГ КИМЛИГИН ЭЛ БИЛСА БЎЛДИ

“Она ер кўксига бир нафас бошимни қўйдим. Қалбига қулоқ солдим. У менга, “Ҳақ йўлида нени қилсанг оқ сутим, оқ фотиҳам сенга армуғон. Санингдек ўғлонларим бор экан ҳамиша кўксим яшил оламгаю, лолазорга кўмилади. Мен сайёралар орасида энг бахтлисиман,”-деди.

Она, сўзларингга жон фидо! Борлиғимсан, кимнинг нимага қодирлигини биласан, менинг кимлигимни эса эл билса бўлгани”

(Деновлик моҳир пахтакор Жовли Дониёровнинг кўнгил китобидан).

Жовли ака билан далада танишиб қолдик. Баҳорнинг ўрталари. Пахтакорларнинг ташвиши бисёр. Ерни чигит экишга тайёрлаётган “Олтой”, МТЗ -80 тракторлари ерга борона ва мола тортаяпти. Сеялкали трактор эса картанинг бир четидан бошлаб чигит экаяпти. Бизга ҳамроҳлик қилаётган 2-бўлим ҳисобчиси Икромжон Қодиров “Дамас” ни йўл четига олиб тўхтатди.

— Ҳў-ў ана, Жовли ака! У бошқараётган 2- бўлим пахтакорлари сал кам 700 гектар майдонда “Оқ олтин” етиштиради. Шу гавда-ю, шу савлат, шу ёш билан 700 гектардаги майдонни кирза этиги билан пиёда кезиб, чарчадим деганини сира эшитганим йўқ.

Эт ва суяги бўлим далаларида қотди. Уч йил хўжаликка раислик қилди. Хўжаликнинг ҳамма соҳада режаларини бажармаган йили бўлмади. Ишлаб чиқаришдан олган фойдани гапирсам... Бошқасини билмадиму, ота-боболаримиз: “Раҳбарнинг пойқадами қутлуғ келса, ўша даргоҳда ризқ ва барака бисёр бўлади деб тўғри нақл қилишган экан. Шундай бўлди...

Бедазор билан ғаллазорни ажратиб, тасмадек кесиб ўтган йўлдан кетаяпмиз. Ғаллазорнинг бош қулоқларида ҳар 25-30 метрда гўнгдан шарбат ҳозирлаб қўйилган. Қизиқиб ҳамроҳимдан сўрадим.

— Ғаллага фойдаси яхши бўлса керак-да, а?

— Шарбат оқизилган ғалла ҳосилга ўтирса борми, хирмоннинг донга тўлишини кўринг, — дея жавоб берди Икромжон.

У бир зум жимиб сўнг ўткир нигоҳини майин елда мовий денгиздек, чайқалаётган яшил ғаллазорга тикди.

— Ғўзага шарбат суви беришни Жовли ака илк бор туманда жорий қилган эди. “Денов”пахта навининг яратилишида у олиб борган изланишлар самарасини бермоқда. Республикамизда яратилган бошқа навлардан кам сув ичиши , тола вазни оғирлиги билан фарқланиб туради.

Яхши кишидаги хислатини баҳоси ўзгача. У минг бора ҳаёт чиғириғидан ўтиб, халқимизнинг фалсафасига айланиб қолди. Жовлининг болалиги кетмонни елкасига кўтариб кетмончиликда ўтди. Ғўзаларга сув таради, тракторга ўтириб культивация қилди. Устозларидан ўрганиб катта амалий тажриба тўплади. Бўлим пахтакорлари аввалига ишонч билдириб, уни бригадирликка сайлашди. Орадан анча йиллар ўтиб мелиорациялаш механизмлари бўлими бошлиғи, сўнг 4-бўлим бошқарувчилигига кўтаришди. Пахтачиликда юксак агротехника жараёнлари хусусида бир нечта рационализаторлик таклифлари билан чиқди. Улардан бири культивация органларига қўшимча, яъни ерга 30-35 сантиметр ботувчи мослама ўрнатди. Ғўза қатор ораларида чуқур культивация ўтказишнинг афзаллиги бир олам. Тупроқ намлик узоқ сақланади, ғўзанинг шонаси тўкилмайди...

Халқимизда: “Меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар чиройлик ”, деган ибора бор. Гап шундаки “Ҳазорбоғ” ширкат хўжалиги нафақат Сурхондарёда, балки республикамизда алоҳида салоҳият касб этиб келган. Хўжаликда турли миллат вакиллари меҳнат қилишади. Шунга монанд жамоа маркази шаҳарчани эслатади. Лойиҳа асосида қад ростлаган турар-жой бинолари, мактаб, касалхона, ёшлар клуби, маданият кошоналари, шинамгина дам олиш масканлари, турли савдо дўконлари, маиший хизмат кўрсатиш бинолари кўрк бағишлаб турибди.

Жовли Дониёров хўжаликда ўзига хос обрўга эга. 573 километрга газ, 17 километрга тоза ичимлик суви қувурини ётқизди. Тўртта бошланғич мактаб, уруш фахрийларига турар - жой бинолари қурилди.

— 1993 йили биргина пахтачиликдан рентабеллик даражаси 87 фоизга, 1994 йилда эса 108 фоизга кўтарилди. Ишласа бўлар экан. Деҳқонларимизнинг чўмичи мойга ботди. Косаси оқарди. Вилоят, республика газета-журналлари, радио-телевидениядан оқиб келаётган журналистларни эсласам.... ҳозир ҳаммаси кўз ўнгимда эртакдек намоён бўлади. Буларни кўрган ўша пайтда ҳоким-бобо мени хушламай қўйди. Мақтовлари шунчаки расмиятчилик учун экан. Мен хумпар нуқул ишнинг орқасидан чопиб, буни англамабман.

Текшир-текширлар бошланди. Қармоққа ҳеч бир нарса илинмагач, дипломимни “сохта”лигига ёпишишди.

— Текширамиз, фактлар исботини топмаса-ку хўп -хўп, топса сениям, сенга диплом берганни ҳам жазолаймиз, —дейишди.

Ҳаёт экан, Жовли қисқагина тутқунликни ҳам бошидан ўтказди. Унга ҳеч бир қора доғ тиркашолмади. Аммо ўғлига ёпишиб олишди. Кимнидир ёмон отлиқ қилишлари керак эди-да... Ўғил ҳибсга олинди. Бу жабр ситамлар эр-хотиннинг ичини кун сайин кемириб борарди. Лекин улар ўғиллари бошига адолат юлдузининг тез кунда чарақлаб чиқишини билишарди. Хуллас яхши кунлар келди... Ўғиллари бағирларига қайтди.

Жовлининг кўкрагига шамол тегди. Бир пиёла чойни ҳузур қилиб ҳўпларкан, хаёлида раислик йиллари яна бир бор кўз ўнгидан ўта бошлади.

— Аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш мақсадида хўжаликнинг қишлоқларида 28 та насос ўрнатилди. Сув муаммолари ечимини топди. Лекин энди қиламан деган ишларимга болта тегди. Сариосиёнинг Тўпаланг дарёсидан 60 километрга темир қувур тортиб аҳолига шарқираган дарё сувини келтириб берсам, кейин ўзим раисликдан бўшашга ариза бераман. Сўнг бошимдан зар тўкишса ҳам раис бўлмасдим. Менинг эзгу армонларим шу, деб ўзича ичидан ўтказиб қўйди.

Жовли раисликдан олинган ўша кунни эсласа юраги орқага тортиб кетади.

— Ўшанда хафа бўлдим... Етти ой ишсизлик балосини бошимдан ўтказдим. Дунёда ишсизликдан ёмони йўқ. Қадримга йиғладим. Лекин дунёда мени тушинадиган одамлар ҳам бор экан. Ёнига олишди,— дейди у елкаси билан оғир нафас оларкан.

Кунлардан бир куни янги жамоа раиси Мусурмон ака Шерқобилов уни чақириб қолди. У идорада раиснинг эшигини шундоқ очиши билан ҳокимбобога кўзи тушди.

— Қани, келинг Жовлибой, — деди раис илтифот билан. Ҳоким-бобо ўрнидан туриб Жовли томонга юрди. Унинг кўзларига тик боқди. Қучоғини очиб, Жовлини қучди. У ҳоким-бобонинг қучоғида мисли бир алпомишдек илиқ нафас оларди.

— Ука акасини кечириши керак. Одам боласи янглишади. Ўтган ишни тош босди... — деди Тилло ака.

Жовлининг кўзлари ҳоким-бобога тушди. Иккаласи бир -бирини ўтиришга чорладилар. Гурунглар узоқ давом этди.

У қош қорайганида уйига кириб келди. Хотини Рўзигул гўёки бир нимани билгандек, эрининг чеҳрасидан янгилик аломатларини пайқади.

— Бўрими, тулки?!...— деб қолди Рўзигул.

— Жовли полвоннинг тутгани доимо бўри бўлиб келган. Ҳоким-бобо билан орани очиқ қилдик.— деди жилмайиб.

— Қандай қилиб? — деди бирдан жиддийлашиб Рўзигул.

— Биз ярашдик. Мусулмончиликнинг бир рукнини бажардик.

— Э-э-е, шундай демайсизми, хўжайин. Аммо ярашиб жуда тўғри иш қилибсизлар. Бу дунёда ҳаммаси ўткинчи. Юракларинг дардга эмас, қувонч ва шодликка бурқамоқ керак. Одам боласидан қоладигани шу!..

Жовли бир зум ўйга толди. Ичида: “одам боласининг кўнгли тош эмас. Кимлар бобо-сўз кўнглининг тоши бўлгани маъқул. Кунлар тўфонда кучиб, оқиб кетаверади. Тошни эса ҳеч бир кучга сув қимирлата олмайди”,— деб қўйди ичида.

Шу муқаддас замин оналардек бошимизни силовчи қўл гўё. У ота-боболаримизни, келаверса ўзимизни, ундан кейин келажагимиз бўлган фарзандларимизни шинам силайди. Ҳаётнинг қувонч ва ташвишлари ўтиб кетар, аммо ерга бўлган муҳаббатимиз мангу яшайди.

“Ҳазорбоғ” хўжалиги Сурхондарё вилоятида сал кам бир туманнинг ғалла ва пахтасини беради. Жовли Дониёров бошқараётган 2-бўлим хўжаликларининг катта хирмонларда муносиб ҳиссаси бор.

“Ҳазорбоғ”ликлар хўжалик йилида давлатга ғалла топшириш режа топширувларини 120 фоизга бажарган бўлсалар пахтадан юқори ҳосил етиштириб, зиммадаги топшириқни107,2 фоизга адо этганлар. 1691920000 сўм соф даромад билан якунланди.

Ғалла ва пахта Ватан бойлиги, эл-юрт насибаси бўлиб келган. Хўжалик мироблари ўтган йилдаги ютуқлари ҳам эшитган кўнгилларни ўпган лайди. 1470 гектар ғаллазордан 6222 тонна ўрнига 6528,2 тонна буғдой, 2196 гектар пахтазордан 7740 тонна ўрнига 8514 тонна “оқ олтин” арзуси этилди. 4597520000 сўм соф даромад олинди.

Жовли Дониёров раҳбарлик қилаётган 2-хизмат кўрсатиш сервис бўлимининг бу ушкан ниримони бунёд этишда алоҳида ўрни бор. Бўлим деҳқонлари 700 гектар ерда меҳнат қилишади. Шунинг 400 гектарида мирмаъмурлар чигитнинг “Денов” навини экиб кўзланганидан кўпроқ ҳосил йиғиб-териб олишди. Режадаги 1365 тонна ўрнига 1570 тонна “Денов пахтаси” яратилди. Ҳосилдорлик гектар бошига 41 центнердан ошди. Режа 115 фоизга уриниллади. Бу кўрсаткич сервис хизмат кўрсатиш бўлимлари орасида алоҳида ўрин эгаллайди.

“Ҳазорбоғ” да 22400 дан ортиқ аҳоли бор. Уларнинг хаммасига маънавий меҳнатсевар, танти деҳқонлар. Хўжалик аъзоларидан фидойилар турисида ғоҳ кўрсатилганлар ушар Жовли Дониёров каби фидойилар билан тилга олишади. Юқорида биз тилга олган ўғимизни тузсак, қаҳрамонимиз: “Менинг кимлигимни эл билса бўлди” деб бекорга айтмаган экан.

Турсун МАХМАДАЛИЕВ, “Адолат” мухбири

ҲАЁТ ВА ҲУҚУҚ

Фармон ва ижро

АВФ – ИНСОНПАРВАРЛИК ТАМОЙИЛИ

Бағрикенглик, инсонпарварлик, кечиримлик миллатимизнинг юксак фазилатларидир. Умумбашарий қадриятларни ўзида мужассамлаштирган муборак ҳадисларда шундай талқин бор: «Адашганга тўғри йўл кўрсатиб, қоқилганни суяб қўйиш ҳам яхшилик». Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов томонидан 2004 йил 1 декабрдаги «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг ўн икки йиллиги муносабати билан Амнистия тўғрисида» қабул қилинган Фармон ана шундай эзгуликнинг яққол ифодасидир.

Ҳар қандай улуғ мақсад йўлида қўйилган қадам, тузилган режалар унинг моҳияти қай даражада халққа етиб бориши, шунингдек, ижроси билан қадрланади. Шундай экан, Қонун, Ҳукумат қарори ёхуд Президент Фармони ижтимоий ҳаётга тадбиқ этилмас экан, унинг халқчиллиги қолмайди. Мустақиллик йиллари давомида давлатимиз раҳбари томонидан қабул қилинаётган Амнистия тўғрисидаги Фармонлар бизда қонунлар адолат, инсонпарварлик тамойилларига асосланганлигини кўрсатади. Мазкур Фармон ва унинг ижросига оид бошқа ҳужжатларни бажариш юзасидан вилоят прокуратураси томонидан тегишли чора-тадбирлар белгилаб олинди.

Фармон талаблари мазмун ва моҳияти оммавий ахборот воситалари, матбуот орқали кенг жамоатчиликка етказилмоқда. Шунингдек, прокуратура ҳамда бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари ҳамкорликда аҳоли билан меҳнат жамоалари, маҳалла ва қишлоқларда ўтказилаётган юзма-юз мулоқотларда фуқароларимиз ўзлари қизиқтирган саволларга жавоб олишмоқда.

Шу ўринда Мазкур Фармон қандай шахсларга қўлланилади, деган савол туғилиши табиий.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг ўн икки йиллиги муносабати билан Амнистия тўғрисида»ги Фармони у кучга киргунга қадар жиноят содир этган ва жазони қаерда ўтаётганлигидан қатъий назар Ўзбекистон Республикаси судлари томонидан судланган шахсларга қўлланилади.

Энди жиноят содир қилгунга қадар доимий яшаган жойи Ўзбекистон Республикаси худудидан ташқарида бўлган, озод этилгандан сўнг Ўзбекистон Республикасида бўлиш учун қонуний асослар бўлмаган, биринчи марта судланган чет эл фуқароси бўлган шахсларга нисбатан қўлланилган Фармоннинг 1-моддаси «Г» банди ҳақида ҳам маълумот берамиз.

Аввало уларнинг фуқароликка мансублиги, миллий паспортлар ёки бошқа ҳужжатлар, шу жумладан, тегишли давлатларнинг элчихоналари ёхуд консуллик муассасаларининг тасдиқловчи ҳужжатларига биноан аниқланади. Амнистия имкониятидан фойдаланувчи шахсларнинг фуқаролигини тасдиқловчи ҳужжатлар бўлмаган тақдирда у доимий яшаб келган мамлакатнинг амалдаги қонунчилигига мувофиқ аниқланади. Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига мансублиги эса «Ўзбекистон Республикаси фуқаролик тўғрисида»ги Қонуннинг 4-моддасига асосан аниқланади. Ўзбекистон Республикасида бўлишлари учун қонуний асослари бўлмаган чет эл фуқаролари Фармонга асосан жазодан озод этилгач, улар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарорида кўрсатилган тартибда мамлакатимиздан чиқариб юборилади-лар.

Айтиш жоизки, мазкур Фармон ижроси тўлиқ таъминланишида нафақат ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари ёки ижтимоий кўникма марказлари, балки маҳалла, қўни-қўшни, қариндошлар, ҳар бир фуқаронинг тақдири учун ўзини масъул деб билиш керак. Озодликка чиққан шахслар қонун талаби асосида ҳисобга олиниб, даволаш муассасаларига жойлаштирилиши, иш билан таъминланиши ва уларга тегишли моддий-маъновий ёрдам кўрсатиш борасида етарли чора-тадбирлар белгиланди. Ногирон ва кексайиб қолган шахслар қариялар уйларига жойлаштирилади. Жазодан озод қилинган вояга етмаганлар ота-оналари, шунингдек, васийлик ва ҳомийлик органларининг назоратига топширилиши йўлга қўйилди. Зарур ҳолларда улар тегишли таълим муассасаларига юборилади. Мослашув марказлари Фармон ижроси билан боғлиқ кенг қамровли тадбирлар режасини тузиб иш олиб бормоқда.

2005 йилнинг 8 январь ҳолатида вилоятимиз бўйича жами 597 нафар шахсга нисбатан амнистия қўлланилади. 570 нафари озодликка чиқиб, оиласи бағрига қайтди. 27 нафарининг эса жазо муддатлари қисқартирилди.

Маълумотларга кўра, вилоят ҳокимлиги молия бошқармаси томонидан Амнистия тўғрисидаги Фармонга биноан озодликка чиққан шахсларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида 9 миллион сўмдан ошиқ маблағ ажратилган.

Сирасини айтганда, амнистия — бу эзгуликдан далолат. Инсон характери тинимсиз ҳаёт сўқмоқларида адашганлар, билиб-билмай жиноятга қўл уриб пушаймон қилган кишилар ҳаётини изга солиб олиши учун имкониятдир. Оила қўрғони чироғини қайта ёққан аёл, ота-онаси бағрига қайтган фарзанд, неваралари қуршовида бахтдан сармаст отахонни кўз олдингизга келтиринг-а!

Энди гап шу яхшиликнинг, бағрикенгликнинг қадрига етишда. Зотан, аҳли дониш айтганидек, «Тавба кўнгил кўзгусини зангдан тозалайди».

Олим АСЛОНОВ,
Бухоро вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари, адлия катта маслаҳатчиси.

Мамлакатимизда ишбилармон ва тадбиркор фуқароларга кенг йўл очиб берилмоқда. Шу боисдан ҳам бугун иқтисоди бақувват бўлган хусусий корхона ва ташкилотларнинг санаб адоғига етиш мушкул. Очиғи, уларни қўллаб-қувватлаш, зарур шарт-шароитлар яратиш, қолаверса, сифатсиз ва истеъмолга яроқсиз маҳсулотлари билан бозорларда жавлон ураётган сохта тадбиркорларнинг кейинги фаолиятига чек қўйишда Республика бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш департаменти ва унинг жойлардаги бўлимларининг муносиб ҳиссаси бор. Айни пайтда бу муассаса солиқ ва бошқа тўловларни тўлашдан бўйин товлаб, бунинг ҳисобига мўмайгина даромад қилиб келаётган "учар" тадбиркорларнинг фаолиятига чек қўйиб, қонунлар асосида эл-юрт, халқ манфаати йўлида ўз ҳиссасини қўшишга интилаётган олижаноб ишбилармон ва тадбиркорларга қулай шарт-шароит яратиб бермоқда.

Тошкент шаҳар Яккасарой туман прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлими бошлиғи Ҳасан ИШАНХОДЖАЕВ билан бўлган суҳбатимиз туманда бу соҳа ходимлари томонидан олиб борилаётган чора-тадбирлар хусусида бўлди.

ТИЖОРАТДА ҒИРРОМЛИК КЕТМАЙДИ

— Аввало, сиз раҳбарлик қилаётган мазкур ташкилот томонидан олиб борилаётган ижобий ишлар хусусида қисқача тўхталиб ўтсангиз.

— Шу ўринда айтиб ўтиш керакки, тадбиркорлик ва ишбилармонлик билан шуғулланаётган фуқароларни сохта хўжаликлар асосида фаолият юритиб, сифатсиз ва истеъмолга яроқсиз маҳсулотларни аҳолига пуллаётганида қўлга туширгандан кўра, уларга давлатимизнинг адолатли қонунлари доирасида иш олиб боришлари учун тушунтиришга асосий эътиборимизни қаратмоқдамиз.

Жумладан, ташкилотимиз ходимлари қатор ҳуқуқ-тартибот идоралари мутахассислари билан ҳамкорликда жамоат жойлари, маҳаллаларда, бозорларда, ишбилармон ва тадбиркорлар ўртасида учрашувлар ўтказишмоқда. Уларда амалдаги қонунларимиз асосида тадбиркорлик қилаётган фуқаролар [illegible] давлат хазинасини бойитиш тушунтирилмоқда. Олиб борилаётган ишларимиз натижасида аҳоли орасида солиқ ва бошқа тўловлардан бўйин товлайдиган фуқаролар ҳам кун сайин камаймоқда.

Бироқ, гуруч курмаксиз бўлмаганидек, баъзи қўштирноқ ичидаги ишбилармон фуқаролар ўз чўнтагини ўйлаб, давлат [illegible] қонунларимизни писанд қилмаган ҳолда иш олиб бораётганлиги, қолаверса, ён-атрофидаги ҳалол ва пок тадбиркорларга ҳам халақит бераётганлиги ачинарли ҳолдир...

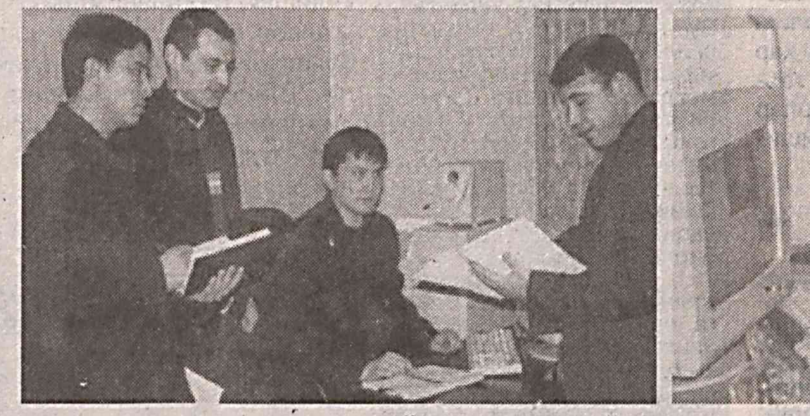

— Дарвоқе, қонун барчага баробар демоқчисиз-да?

— Ходимларимиз билан биргаликда бу каби ноқонуний хатти-ҳаракат қилаётган ҳуқуқбузарларга нисбатан қонунлар асосида қатъий иш олиб бормоқдамиз. Қонунга зид фаолият юритаётган "учар"ларнинг қилмишларини фош этаяпмиз. Шуни айтиш керакки, савдода ғирромлик кетмайди. Қонунга зид ҳаракат қилган ҳар бир шахс ҳам молидан, ҳам мисқоллаб йиққан обрў-эътиборидан айрилади...

— Шу ўринда бу қонунбузарларнинг айрим ғайриқонуний ишларидан мисоллар келтирсангиз.

— Очиғини айтиш керакки, солиқ ва бошқа тўловлардан бўйин товлайдиганларнинг кўпчилиги олий маълумотли ҳамда қонунлардан яхши хабардор фуқаролардир. Жумладан, бўлимимиз ходимлари томонидан "GOLDEN POWER" МЧЖ фаолияти ўрганиб чиқилганида, унинг ҳисоб рақамида пул ҳаракатлари айланмаси жами икки миллиард тўққиз юз олтмиш бир миллион тўққиз юз минг сўмни ташкил этган. Фаолияти давомида корхона "Туркистон" ва "Ўзприватбанк" банкларида ҳисоб рақамларини очган. Ушбу ҳисоб рақамларга давлат ва бошқа турдаги корхона ва ташкилотлардан қурилиш материаллари, хўжалик моллари, компьютер, яхна ичимликлар ва бошқа товар-моддий бойликлар сотиб олиш учун миллион-миллион пул маблағлари келиб тушган. Бироқ, бу товар моддий бойликлар корхона кирим ҳужжатларида мавжуд эмас.

Шу билан биргаликда давлат солиқ идорасига корхона томонидан нотўғри ҳисобот топширилиб, товар айланмаси 200 миллион сўм деб кўрсатилган. Аслида, ташкилотнинг умумий товар айланмаси 2 миллиард 961 миллион 900 минг сўмни ташкил этган. Натижада, ташкилот раҳбарлари томонидан нафақа ва йўл жамғармаларига тўланиши лозим бўлган 13 миллион 339 минг 900 сўм пул маблағини ноқонуний равишда ўзлаштирган. Ташкилот раҳбарлари В. Шуранов ва М. Магдиевларнинг бу ноқонуний ҳаракатлари туфайли уларга Жиноят Кодексининг 184-моддаси 3- қисми ва 189-моддаси 3-қисми билан жиноят иши қўзғатилди.

Бундан ташқари, туманимизда фаолият юритаётган "OLTIN AZIA QURILISH SAVDO" МЧЖнинг фаолияти текширилганда ҳам корхона қонун ва қарорларга зид равишда фаолият олиб борганлиги фош этилди. Мазкур корхона раҳбари О.Ткачук бевосита маҳсулот сотишдан тушган тушумни кам кўрсатиб, нафақа жамғармасига 7870,13 минг сўм ва йўл жамғармасига 11242,9 минг сўмни тўлашдан бош тортган. Унинг бу ноқонуний ҳаракатларига нисбатан тегишли чора кўрилди. Кўриб турганингиздек, адолатли қонунлар асосида иш юритмаган ҳар бир шахс ким бўлишидан қатъий назар қонуний жазосини олмоқда. Яширин иқтисодиётнинг йўлига кескин ғов қўйилмоқда.

Суҳбатдош:
Бахтиёр ТОШНАЗАРОВ,
"Адолат" мухбири
Суратларда:
бўлим бошлиғи Ҳасан Ишанходжаев ва жамоа фаолиятидан лавҳалар

ЖИНОЯТ, ЖАЗО ВА ТАРБИЯ

ёки вояга етмаганларга нисбатан жазо тайинлашнинг муҳим омиллари хусусида

Жиноят ва жиноятчиликка қарши кураш нафақат умумжаҳон, ҳатто Ўзбекистон Республикаси Давлатининг ҳам долзарб муаммоларидан бирини ташкил этмоқда. Ўзбекистон Республикаси бўйича жиноятчиликка қарши кураш, жиноят содир этган шахсларни ахлоқан тузатиш борасида диққатга лойиқ ишлар амалга ошириляпти.

Жиноятчиликнинг олдини олиш ва жиноят содир этган шахсларни ахлоқан қайта тарбиялаш муаммосини айниқса вояга етмаган шахслар томонидан содир этиладиган жиноятларнинг ижтимоий хусусиятларининг ҳамда жиноят содир этган шахсларнинг шахсини ўрганиш асосида амалга оширилиши мумкин.

Вояга етмаганларга нисбатан жазо тайинлаш муаммосини тадқиқ қилган билимлар улар томонидан содир қилинадиган жиноятларнинг ижтимоий хавфлилик даражаси нисбатан камлигини таъкидлашади. Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодекси 55-моддасида ифодаланган жазони енгиллаштирувчи ҳолатларнинг бири сифатида шахснинг вояга етмаганлиги кўрсатилган. Бу инсонпарварлик тамойили амалда эканлигидан далолатдир. Жиноят қонунида жиноий жавобгарлик ёшини 16 ёшдан белгиланиши, айрим жиноятлар учун 14 ёшдан, жавобгарликни оғирлаштирадиган ҳолатларда қасддан одам ўлдирганлик учун 13 ёшдан (ЖК 17-моддаси) жиноий жавобгарликнинг белгиланиши шундаки, бу ёшда субъект ўз қилмишининг ижтимоий хавфли эканлигини англайди ва ўз ҳаракатларини идора қилиш қобилиятига эга бўлади. Аммо бу ёшдаги ўсмирларнинг ахлоқий-руҳий хусусиятлари етарли даражада шаклланган бўлмайди. Етарли даражада ҳаётий тажрибага эга эмаслик, кўп ҳолларда юз берган вазиятни унинг натижасида чиқиши мумкин бўлган оқибатларини етарли англамаслик натижасида нотўғри қарор қабул қилиниши мумкин. Суд ҳукм чиқаришда қайси турдаги жазони тайинлаш маъқуллиги ҳамда унинг самарадорлигини ҳар томонлама ҳисобга олиши лозим. Таъкидлаш жоизки, ЖК 85-моддаси 5-қисмига мувофиқ ўн саккиз ёшга тўлмаган шахсларга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш жазоси тарбия колонияларида ўташ тайинланади. Вояга етмаганларнинг озодликдан маҳрум қилиш жазосини умумий ёки кучайтирилган тарбия колонияларида эмас, балки фақатгина тарбия колонияларида ўташи жазо самародорлигидан кўзланган асосий мақсаддир.

Юридик адабиётларда вояга етмаганларнинг ахлоқий шакллланиш шароитининг ўзи жазони енгиллаштиришнинг қўшимча асоси ҳисобланади, деган фикрлар ҳам мавжуд. (К.Н.Флори).

Дарҳақиқат, вояга етмаганларнинг қарашлари салбий шаклланишига моддий қийинчилик, оиладаги ноҳушликлар ёки ортиқча моддий таъминланганлиги, унинг барча эҳтиёж ва талабларининг сўзсиз қондирилиши жиноятга қўл уриши учун жиддий сабаб бўлиши мумкин. Бу ўз навбатида ўз-ўзига ортиқча ишонишининг шаклланишига олиб келади. Вояга етмаганнинг ахлоқий шаклланиш шароити унга нисбатан профилактика чораларини тадбиқ этишда ҳисобга олиниши мумкин, аммо жазони енгиллаштирувчи ҳолат сифатида эмас, — деб таъкидлайди ҳуқуқшунос В.Филимонов. Аммо, жазо самарадорлигини ошириш учун суд жазо тайинлашда иш ҳолатларидан келиб чиққан ҳолда енгиллаштирувчи ҳолат сифатида ҳисобга олиши лозим.

Шубҳасиз, вояга етмаганларга нисбатан жазо тайинлашда ҳар доим ҳам судланувчининг вояга етмаганлиги унинг жазони енгиллаштиришга асос бўлавермайди. Ҳозирда вояга етмаганлар орасида жиноятга қўл ураётганлар кам эмас десак муболаға бўлмайди. Амалиёт шуни кўрсатмоқдаки, биринчи мартадагига нисбатан такрор жиноий жавобгарликка тортилган вояга етмаган ёшларнинг 55 фоизи оғирроқ, 28 фоизи таркиби жиҳатдан бир хил, фақатгина 17 фоизи унча оғир бўлмаган жиноят содир этганлар. Вояга етмаганлар томонидан содир этилаётган жиноят ишларининг 69 фоизида вояга етмаганлик енгиллаштирувчи ҳолат эканлигига ҳавола қилинган. Енгилроқ жазо тайинланган. 22 фоизига нисбатан вояга етмаганлиги айтиб ўтилган бўлсада, бу енгиллаштирувчи ҳолат ҳисобга олинган ёки олинмаганлиги айтилмаган. Ваҳоланки, жазо ЖКнинг 82-85-моддалар санкцияси доирасида тайинланган. 9 фоизида эса судланувчининг вояга етмаганлиги ҳатто эслатиб ҳам ўтилмаган. Бундай ҳолат, шубҳасиз, қонунни жиддий бузиш ҳисобланади.

Суд жазо тайинлашда вояга етмаган шахснинг ёшини аниқлаши лозим, яъни шахснинг вояга етмаганлик ёшига тўлишига бир ойга яқин вақт жазо тайинлашда бир қатор муаммоларни келтириб чиқаради. М.Бабаевнинг фикрича, агарда айбланувчининг ёши 18 га тўлишига яқин бўлса, унинг вояга етмаганлиги суд томонидан ҳисобга олинмаслиги керак. Чунки, бир ёки икки ой ёхуд соатлар шахснинг ахлоқий-руҳий ҳолатининг жиддий ўзгаришига бир таъсир ўтказмайди. Бироқ қонун қатъийликни талаб этади, ундан четга чиқиш мумкин эмас. Бундай четга чиқишга фақат конкрет иш бўйича ҳолатлар ва вазиятларни ҳисобга олинган ҳолда йўл қўйилиши мумкин. Агар шахснинг вояга етишига бир неча кун қолган бўлса ва суд жазо тайинлаш вақтида жазони енгиллаштирмаган бўлса, бунинг асосларини ҳукмда кўрсатиши керак. Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодекси 86-моддасига кўра, суд вояга етмаганларга жазо тайинлашда жазо тайинлашнинг умумий асосларига амал қилади, вояга етмаганнинг даражаси, турмуш шароити ва тарбиясини, соғлиғини, жиноят содир этиш сабабларини, катта ёшдагиларнинг ва бошқа ҳолатларнинг унинг шахсига таъсирини ҳисобга олади. Агарда оғирлаштирувчи ҳолатларда қасддан одам ўлдириш жиноятнинг субъекти ҳисобланса ва шахс ушбу жиноятни содир этса-да, аммо унинг руҳий ҳолати ҳамда жисмоний ривожланиши, вояга етмаган шахсни жиноий жавобгарликка тортиш учун етарли бўлмаса, шунингдек, жиноят содир этган шахсни ёши аниқ бўлмаган ҳолларда экспертиза унинг ёшини 13 ёшлар атрофида деб белгиласа, шунингдек, қилмишидан бир йил кейин у 13 ёшга тўлган бўлиб ҳисобланади. Мазкур ҳолатлар ўз моҳиятига кўра ижобий ҳамда салбий бўлиши мумкин. Улар қаторига ўсмирнинг жиноят содир этгунга қадар ва ундан сўнгги хулқ-атвори, ўқишдаги кўрсаткичлари, ижтимоий меҳнатга муносабати ва кўпгина бошқа омилларни киритиш мумкин. Шу билан бирга оғир жиноят содир этишда айбланган, муқаддам судланган, ҳуқуқни бузганлиги учун ички ишлар органларида ҳисобда турган вояга етмаганларга жазо тайинлашда қатъиятсизликка йўл қўйиб бўлмайди. Бундан кўриниб турибдики, вояга етмаганларга нисбатан жазо тайинлашда уларнинг содир этган қилмишларига яраша тегишли жазо олишлари муқаррардир. Бу каби жиноятлар содир этган вояга етмаган шахсларга нисбатан қатъийлик билан жазо тайинланиши уларнинг қайта жиноят содир этишликларининг олдини олишга хизмат қилмоғи даркор.

Озода СОТВОЛДИЕВА,
ҳуқуқшунос

Адолат йўлида

Фуқаролик ишлари бўйича Каттақўрғон туманлараро суди даъвогарларнинг шикоят хатини кўриш жараёнида энг аввало, ўша шикоятдаги далилларнинг исботловчи-қонуний ҳужжатларига алоҳида эътибор бериб келяпти. Ўтган йилнинг 15 ноябрида Каттақўрғон тумани "Ғалаба" ширкат хўжалигидаги Чиғатой қишлоғида яшовчи Ёрқуловлар оиласи томонидан судга ариза тушди. Унда туман ҳокимининг собиқ ўринбосари Маҳмуд Бозоров, туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Неъмат Расулов, "Ғалаба" ширкат хўжалиги раиси Шарофат Вафоева устидан ёзилган даъво аризалари кўриб чиқилди. Даъвогар Ёрқуловлар ўша куни бўлиб ўтган сайёр очиқ суд мажлисида 1995 йилда "Ғалаба" ширкат хўжалигидан 2 гектар ерни ижарага олиб, Фарғона вилояти Бувайда туманида яшовчи фуқаро Одилжон Нишоновдан 4000 туп терак кўчатини 20 минг сўмга сотиб олиб ижарага олган майдонда экиб ўстиргани, унинг 2600 тупи, хўжалик раиси Ш.Вафоева, туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Н.Расулов, туман ҳокимининг собиқ ўринбосари М.Бозоров ва бошқалар томонидан қўпортириб ташланганлиги, бу туфайли Ёрқуловлар оиласига моддий ва маънавий зарар етказганлигини қайд этишди. Шунингдек, даъвогар хўжалик томонидан ижарага берилган 10 гектар ерни қайтариб бериш ҳақидаги аризасига хўжалик раҳбари ҳамда туман ҳокимининг собиқ ўринбосари М.Бозоровларга берган аризасига 9 ой мобайнида жавоб берилмаганлигини изҳор этиб, улардан 18.715.082 сўм моддий зарар ҳамда 20.000000 сўм маънавий зарарни ундириб беришликни талаб этди.

ДАЪВОГАРЛАР ҲАҚМИ?

Хўш, даъвогарнинг талаби ҳақми? Суд мажлисидаги сўроқлардан маълум бўлдики, тераклар учун Фарғонага хўжалик томонидан пул кўчирилган, даъвогар Шарофат Ёрқулова ана шу хўжаликда деҳқончилик соҳасига эмас, балки қоровуллик вазифасига жалб қилинган. Унинг вазифаси фақат теракларга қарашдан иборат бўлган. Аслида, теракларни ўстириш ва вояга етказиш юзасидан даъвогар билан хўжалик ўртасида меҳнат шартномаси тузилмаган.

Яна шуни қайд этиш жоизки, ҳар қандай фуқаро қайси бир ташкилотга ариза бергудек бўлса, унинг аризаси ўша жойдаги дафтарда қайд этилиши муқаррар. Суд мажлисида туман ҳокимининг собиқ ўринбосари Маҳмуд Бозоровдан сўралганда, даъвогарлар бу ҳақда мурожаат қилмаганлигини, Ёрқуловлар оиласи унга нисбатан туҳмат қилиб, айрим газеталарда туҳматдан иборат мақолаларни чиқартирганлигини, ҳатто мақолаларнинг чиқиши олдидан унинг муаллифлари даъвогарнинг шикоят хатлари билан ўзини таништирмаганлигини ва суҳбатлашмаганлигини айтиб эътироз билдирди.

— Мен, — дейди Маҳмуд Бозоров, — 2002 йил февраль ойидан 2004 йил февраль ойигача Каттақўрғон туман ҳокимининг биринчи ўринбосари лавозимида фаолият кўрсатдим. Шу давр ичида, яъни, 2002 йил 23 сентябрдан туман ҳокими вазифасини бажардим. Бироқ, даъвогарлар терак ва ер масаласи бўйича бирор марта менга ёзма равишда мурожаат қилишмаган. Шунга қарамай уларнинг менга нисбатан асоссиз равишда туҳмат хатлари уюштираётганлиги таажжублидир. Аслида Ёрқуловлар мени, менинг номимни бадном қилмоқчи бўлгани учун мен уларни жавобгарликка тортишга даъво қилсам бўларди. Туманда қанча йил раҳбарлик қилган бўлсам қабулимга келаётган ҳар қандай фуқаронинг мурожаатларига диққат билан қулоқ тутганман. Уларнинг муаммоларини ижобий ҳал қилишдан олдин асосли далил ва фактларни бўйнимга қўйганда мен уларга адолат юзасидан тан берган бўлур эдим...

Суд мажлисида сўроқ қилган туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Неъмат Расулов ҳам ўз кўрсатмасида 2004 йил 12 февралдан буён туман ҳокими ўринбосари вазифасида ишлаб келаётганлигини билдирди. Юқорида келтирилган танқидий мақолани текширишни туман ҳокими унга топширган экан. Мақола юзасидан тегишли мутахассисларни жалб этиб ўтказилган текширишда даъвогар даъво қилган теракларга Ёрқуловнинг ҳеч қанақа алоқаси йўқлиги ҳақида маълумот тўпланди.

Иш ҳужжатларида мавжуд бўлган 1995 йилги ҳисоботга асосан "Ғалаба" ширкат хўжалиги билан Ш.Ёрқулова ўртасида тузилган шартномага биноан хўжаликка қарашли 2 гектардаги 11 минг тупдан зиёд терак кўчатлари қилиш учун Ш.Ёрқулова хўжалик томонидан белгиланган ойлик маошини олиб турган. Бундан ташқари "Ғалаба" ширкат хўжалиги томонидан берилган маълумотномага кўра, Ёрқуловага меҳнат ҳақи ҳисобланиб келинганлиги ва ушбу иш ҳақини олганлиги маълум бўлди.

Туман ҳокимининг собиқ ўринбосари Маҳмуд Бозоровнинг буйруғи ёки тазйиқи билан эмас, балки Самарқанд вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси томонидан 2003 йил 28 майда берилган рухсатномага кўра ширкат хўжалиги ҳудудида 1996 йилда экилган 387 туп "Калифорния" тераклари кесиб олинган.

Дарвоқе, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодекси 366-моддасининг 1-бандида "Агар қонунда муайян турдаги шартномалар учун маълум бир шакл белгилаб қўйилган бўлмаса, шартнома битимлар тузиш учун назарда тутилган ҳар қандай шаклда тузилиши мумкин" деб кўрсатилган. Бундан ташқари ушбу модданинг 2-бандига рўйхатдан ўтказилган пайтда эътиборан шартнома тузилган ҳисобланади" деб кўрсатилган. Бироқ, судга тақдим қилинган "Ғалаба" ширкат хўжалиги томонидан 2004 йил 11 ноябрдаги 32-сонли маълумотномага кўра Шарофат Ёрқулова билан хўжалик раҳбарлари ўртасида терак бўйича шартнома тузилмаган деб кўрсатилган. Шу боис ҳам даъвогарларнинг талаблари суд мажлисида ўз аксини топмади. Натижада эса уларнинг даъвоси асоссиз бўлиб қаноатлантирилмасдан қолди. Суд бу даъвони рад этди.

Нормурод МУҚИМОВ,
адвокат

"SONY" НИНГ ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

Тошкентда SONY компаниясининг энг сўнгги профессионал ахборот узатувчи технологиялари кўргазмаси иш бошлади. Учинчи марта ўтказилаётган ушбу кўргазмада замонавий информацион технологиялар яратиш борасида эришилган ютуқлар намойиш қилинди.

Айни вақтда информацион технологиялар ҳаётимизга жадаллик билан кириб келмоқда. Бирор бир кунни буларсиз тасаввур этиб бўлмайди. Ҳар куни интернет, газета ёки радио, телевидения орқали турли минтақаларда содир бўлаётган воқеа ҳодисалардан хабардор бўлиб бориш ҳаётий заруратга айланмоқда. Шу ўринда таъкидлаш лозимки, аҳоли ўртасида аудиториясининг кенглиги ва таъсирчанлиги билан телевидения алоҳида ўрин тутади. Унинг нуфузи эса тасвирга, объектнинг қай даражада реаллиги ва сифатлилиги билан ўлчанади. SONY компаниясининг ушбу кўргазмаси ҳам энг сўнгги телевизион технологияларга бағишланган.

Компания телевизион технологиялар яратиш ва етказиш борасида етакчи ўринларда туради. Айни вақтда жаҳоннинг исталган телекомпаниясида компаниянинг маҳсулотларини учратиш мумкин.

Кўргазмада намойиш этилаётган телевизион тасвирга олиш ва монтаж қилиш асбоб-ускуналари компаниянинг энг илғор технологияларидир. Тақдим этилаётган видеокамералар бир вақтнинг ўзида тасвирга олиш ва монтаж қилиш имконига эга. Ушбу камералар ҳар қандай жойда олинган тасвирнинг сифатлилигини таъминлайди. Бу ўз навбатида информацион дастурлар тайёрлаш ва эфирга узатиш жараёнининг тезлашишига хизмат қилади.

ЭКОЛОГИК ХАВФСИЗЛИК — ИНСОНИЯТ МУАММОСИ...

Тошкентда "Экосан" халқаро ташкилоти ва Республика География жамияти билан ҳамкорликда "Инсон ва атроф-муҳит: Жанубий-Шарқий Осиёдаги табиий офатларнинг сабоқлари" мавзуида халқаро учрашув ўтказилди.

Сўнгги вақтларда кузатилаётган табиий офатлар, шу жумладан Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатларида юз берган ер силкинишлари ва цунамилар инсониятни табиатга нисбатан янада эътиборлироқ бўлишга, табиий офатларнинг келиб чиқиш сабабларини ҳам амалий ҳам илмий нуқтаи назардан ўрганиб чиқишни тақозо этмоқда. Худди шу мақсадда ташкил этилган мазкур учрашувда экология, география, астрономия, сейсмология соҳаларида фаолият юритаётган олим ва мутахассислар, Республика Фавқулодда вазиятлар вазирлиги ва дипломатик корпус вакиллари иштирок этди.

Маълумки шу йилнинг 26 декабрида Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатларида қаттиқ ер силкиниши ва цунами сув тошқини содир бўлди. Табиий офат натижасида 220 мингдан ортиқ инсонлар ҳалок бўлган.

— Офатдан энг катта зарар кўрган мамлакатлардан бири бу Индонезиядир,-деди учрашувда сўзга чиққан Индонезиянинг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Хасим Солех. Шунингдек, у Жанубий-Шарқий давлатларга кўрсатилаётган ёрдамлар ва эндиликда кўрилаётган чора-тадбирлар хусусида тўхталиб ўтди.

Учрашувда қатнашган олим ва мутахассисларнинг фикрича, табиий офатларнинг олдини олиш ва уларнинг келиб чиқиш сабабларини ўрганиш барча мамлакатлар олдида турган муҳим вазифалардан бири ҳисобланади. Чунки экологик хавфсизлик муаммоси аллақачонлар миллий ва минтақавий доирадан чиқиб, бутун инсониятнинг умумий муаммосига айланган. Табиат ва инсон ўзаро муайян қонуниятлар асосида муносабатда бўлади. Бу қонуниятларни бузиш ўнглаб бўлмас экологик фалокатларга олиб келиши мумкин. Масалан Жанубий-Шарқий Осиёда содир бўлган офат нафақат мазкур минтақадаги давлатларга зиён етказди, балки бутун ер куррасига таъсир этди. Табиий офатнинг экологик оқибатларини бартараф этишга эса кўп йиллар керак бўлади.

Учрашувда Марказий Осиёда содир этилиши мумкин бўлган табиий, техноген ва экологик хавфларни, шу жумладан Сарез кўли, Майли-су муаммолари муҳокама этилди. Шунингдек мазкур муаммоларнинг олдини олиш, аҳолини огоҳлантириш ва бошқа тезкор тадбирларни амалга ошириш бўйича керакли тавсиялар ишлаб чиқилиб қабул қилинди.

"Туркистон-пресс"

БЎЛАР БОЛА БОШИДАН

Яхши биламизки, келажак авлод ҳақида қайғуриш, соғлом, баркамол наслни тарбиялаб вояга етказиш интилиш бизнинг миллий хусусиятимиздан биридир. Бу мақсадлар замонида яшаётган ҳар қайси инсон фарзандини бахту саодати, фазлу камолини кўриш учун бутун ҳаёти давомида курашади, интилади. Бола туғилган кунидан бошлаб оила муҳитида яшайди. Оилага хос анъаналар, қадриятлар урф-одатлар бола дунёқарашини шакллантиради.

Бундан ташқари, аждодларимиз томонидан яратилган адабий асарларнинг аҳамияти ҳам бу жараёнда муҳим рол ўйнайди. Бундай нодир асарлардан бири XI асрда Юсуф Хос Ҳожиб томонидан ёзилган "Қутадғу билиг" асаридир. Асарнинг битта боби ўғил-қиз тарбиясига бағишланган. Унда фарзанд дунёга келгандан сўнг яхши ном қўйишлик, яхши муаллим қўлига топшириш, илмли, касб-ҳунарли қилиш, ўғилни доим тергаб туриш, қизни эса балоғатга етгандан сўнг уйда узоқ сақламаслик ҳақида айтилган. Яна асарда айтилишича, ётни уйга қўймаслик, чунки бегона киши фарзандга ҳар хил ёмон одатларни ўргатиб қўйиши мумкин, деб айтилган.

Шу ўринда мушоҳада юритадиган бўлсак, бугунги кунда олдимизга қўйган буюк мақсадларимизга эришишимиз, жамиятимиз янгиланиши, ҳаётимизнинг тараққиёти ва истиқболи — буларнинг барчаси, аввалом бор, замон талабларига жавоб берадиган юқори малакали, онгли, тарбияли, етук, баркамол фарзандлар тарбиялашимиз лозимлигини тўла англаб етмоғимиз лозимдир.

Юсуф Хос Ҳожиб айтганидек, бола тарбиясига фақат тарбиячи устоз ёки муаллим эмас, балки ҳар бир ота-она ҳам масъулдир.

Фазилат ҚОСИМОВА,
Низомий номидаги ТДПУ ўзбек адабиёти ихтисослиги II босқич магистранти

Аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш йўлида юртимизда қатор амалий тадбирлар ўтказилмоқда. Жумладан, 20-30 январь кунлари мамлакатимизда ўткир респиратор юқумли касалликларга қарши кураш куни деб эълон қилинди. Шу боис жойларда юқумли касалликларнинг олдини олиш, даволаш борасида профилактик тадбирлар ўтказилмоқда.

ЭЛ СОҒЛИГИ ЙЎЛИДА

Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотига кўра, ўтган йилнинг сентябр ойидан шу йилнинг январ ойига қадар салкам 117 миллион киши яъни ер юзи аҳолисининг 11,5 фоизи ўткир респиратор касаллигига чалинган. Бугунги кунда мазкур касалликларга бутун дунё миқёсида қарши курашилмоқда. Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан ҳам аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш, турли касалликлар кўпайишининг олдини олиш мақсадида амалий чора-тадбирлар кўрилмоқда.

Аҳоли орасида режали эмлаш ишлари амалга оширилмоқда. Аҳолининг касалликларни олдини олиш бўйича тиббий билим даражасини ошириш мақсадида Республика бўйича "Саломатлик институти" ва унинг ҳудудий бўлимлари, нодавлат ва халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликда тушунтириш ишлари олиб борилмоқда. Кўпгина тарғибот материаллари, буклетлар, эслатма варақалар ишлаб чиқилиб аҳолига тарқатилмоқда.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, ўткир респиратор касалликларга чалинган айрим беморларни ўзбошимчалик билан даволаниши салбий ҳолатларни юзага келтирмоқда. Албатта, ҳар кимнинг саломатлиги ўз қўлида. Шундай экан, ҳар биримиз ўз соғлигимиз ҳақида ўзимиз қайғуришимиз керак. Шифокорлар маслаҳати ва гигиена қоидаларга амал қилинса, мақсадга мувофиқ бўлади.

2005 йил — Сиҳат-саломатлик йили

ТЕЗ ЁРДАМ ХИЗМАТИГА ТАЛАБ ОРТМОҚДА

"Сиҳат-саломатлик йили"да Риштон тумани марказий шифохонаси учун янги "Дамас" тез ёрдам кўрсатиш автомашиналари берилди.

Саккиз йўналишда туман аҳолисига тиббий хизмат кўрсатишга ихтисослашган тез ёрдам машиналари эндиликда тумандаги энг чекка қишлоқ аҳолисига ҳам малакали тиббий хизмат кўрсатиш имкониятини беради.

— Жорий йилда туман аҳолиси саломатлигини тиклаш, малакали тиббий хизмат кўрсатиш ишларига катта эътибор қаратяпмиз, — дейди туман марказий шифохонаси бош ҳакими Илҳомжон Аҳмедов. — Шу мақсадда шифохонамиз қошида болалар реанимацияси бўлими, ички дорихона ташкил қиляпмиз. Шошилинч тез тиббий ёрдам кўрсатиш бўлими учун янги УЗИ ҳамда ошқозон-ичак хасталикларини аниқлашда яқиндан ёрдам берувчи янги жиҳозларни олиб келишни режалаштирдик. Шунингдек, Зоҳидов, Чек, Жалаёр ва "Оқ чашма" қишлоқларидаги врачлик амбулаторияларини қишлоқ врачлик пунктига айлантирилди. Шифокорларимизнинг назарий ва амалий билимларини ошириш мақсадида Тошкентдаги врачлар малакасини ошириш институти билан ҳамкорлик қиляпмиз.

Расул Камол

ИНТЕРНЕТ ЖУРНАЛИСТИКАСИНИНГ ЯНГИ ҚИРРАЛАРИ

Ўзбекистон Миллий университети журналистика факультетида "On-line журналистикаси ривожланишининг бугунги ўрни" мавзуида семинар бўлиб ўтди.

Мазкур семинар факультетнинг "Интернет журналистикаси" кафедраси томонидан ташкил қилиниб, унда факультет ўқитувчилари, талаба-ёшлари иштирок этдилар.

Семинарни журналистика факультети декани Қ. Эрназаров очиб берди. Семинар давомида On-line журналистикаси ривожланишининг янги босқичлари, ахборот олиш маданияти, ахборот хавфсизлиги ҳамда ахборотлашган жамият ташкил этишнинг истиқболли режалари ва бошқа мавзуларда маърузалар қилиниб, семинар иштирокчиларига бу борада қизиқарли маълумотлар берилди. Семинар жараёнида, шунингдек, On-line журналистикасининг жаҳон тажрибаси, мамлакатимизда интернетнинг ОАВ сифатида шаклланиши ҳамда кундалик нашрларнинг электрон сайтларини очиш ва мавжуд сайтларнинг фаолияти хусусида ҳам гапириб ўтилди.

"Интернет журналистикаси" кафедра мудири Дилдора Рашидова маъруза қилар экан, ҳозирда бутун дунёда интернет ҳақидаги тушунчалар доимий равишда янгиланилаётганлигини таъкидлаб ўтди.

— Бу кўп жиҳатдан интернетнинг чегара билмаслиги ҳамда ундан тобора кўп инсонларнинг фойдаланиб келаётганлиги билан боғлиқ — деди Д. Рашидова. — Агар интернетнинг дастлабки имкониятлари кенг ахборот манбаи, ОАВ тури, ахборот хизматларининг ягона ҳамда ахборот бозори сифатида баҳоланган бўлса, эндиликда унинг замонавий қиёфасида бошқа ОАВ турлари билан кучли рақобат қилувчи ҳамда рақобат майдонида тирик қолишга ҳаракат қилаётган улкан тизим шаклида намоён бўлмоқда.

Шунингдек, маърузада хориж журналистикасидаги ўзига хос тажриба тўғрисидаги гаплар йиғилганларнинг алоҳида қизиқишига сабаб бўлди.

Семинар сўнгида маърузалар бўйича турли фикр ва мулоҳазалар билдирилиб, улар қизғин муҳокама қилинди. Айниқса, семинарга таклиф этилган факультет ўқитувчиларининг семинар ҳақидаги ҳамда кафедралараро ҳамкорлик тўғрисидаги таклифлари "Интернет журналистикаси" кафедра ўқитувчиларини янги режалар тузишга илҳомлантирди.

Мазкур семинар тор доирада ўтказилган бўлса-да, у кундан-кунга ривожланиб, янгиланиб бораётган интернет журналистикасининг келгуси тараққиёти борасида фикрлар алмашишга яхши замин яратди.

Наргиза УМАРОВА

БЕПУЛ "ТИББИЙ ХИЗМАТЛАР" ЭСЛАТМАСИ

Бугунги кунда соғлиқни сақлаш соҳасида тиббий хизмат кўрсатиш истеъмолчилар ҳуқуқларига риоя қилиш нуқтаи назаридан энг муаммоли соҳалардан бири бўлиб қолмоқда. Бу шароитда истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерациясининг бош вазифаси аҳолини тиббиёт соҳасидаги ўз ҳуқуқлари тўғрисидаги билимлар билан қуроллантириш, қолаверса ўзини ҳимоя қилишни ўргатишдан иборат.

Бундан саккиз йил муқаддам Ўзбекистон Республикаси "Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида"ги қонуни қабул қилинган эди. Бу юртимизнинг ҳар бир фуқароси учун нопок ишлаб чиқарувчи, сотувчи ва хизмат кўрсатувчиларга қарши туришда ўзини-ўзи ҳимоя қилишнинг амалий механизимини яратди. Қолаверса, истеъмолчи тушунчасига бўлган муносабатнинг ўзи ҳам тубдан ўзгарди. Асосан салбий ва киноя маъносида ишлатиладиган бу тушунча аста-секин ҳуқуқ ва инсон ҳуқуқлари маъносида тушуниладиган бўлиб бормоқда. Ҳар бир истеъмолчининг ўз ҳуқуқларини билиши ва ҳимоя қила олиши унинг ҳуқуқий онгини ўзгартиришдаги биринчи қадами ҳисобланади. Бу ҳуқуқларни ҳар бир инсон ҳуқуқшунос кўмагисиз ҳимоя қила олиши шарт. Бу қонун ҳаётимиздаги барча жабҳаларда, шу жумладан пуллик хизматлар амалга ошириладиган тиббиёт соҳасини ҳам қамраб олмоқда. Афсуски, қонун ҳужжатларининг мавжудлиги аҳолига сифатли тиббиёт хизмати кўрсатилишини ўз-ўзидан кафолатлай олмайди. Тиббий хизматлар, айниқса бепул хизматлар олиш йўлида талайгина тўсиқлар мавжуд. Ана шу йўсинда мазкур муаммоларга бироз енгиллик киритиш мақсадида Республика истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерацияси Американинг халқаро агентлиги ЮСАИДнинг касб дастури молиявий кўмагида "Тиббий хизматлар" номли эслатмани нашрдан чиқарди. Бу эслатмада фуқароларнинг соғлиқни сақлаш ва тиббий ёрдам соҳасидаги асосий ҳуқуқларини умумлаштиришга ҳаракат қилинган.

Тўғрисини айтганда, бугун кўп жойларда аҳоли тиббий хизматларнинг қайси бири пуллик, қайси бири пулсизлигини билмайди. Ачинарлиси шундаки, нафақат аҳоли, балки тиббий муассасада ишлайдиган айрим врач ва ҳамшираларнинг ҳам билмаслигида. Жорий йил юртбошимиз томонидан "Сиҳат саломатлик йили" деб эълон қилинди. Бунда жуда катта маъно бор албатта. Агар ҳар бир шифохона, поликлиникаларда кўрсатилдиган тиббий хизматларнинг турлари яъни пуллик ва пулсизларининг рўйхати ёзиб қўйилса, аҳоли ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қила олади. Уйлаймизки жорий йилда мазкур муаммолар ўз ечимини топади.

Тўғри, ҳозирда шошилинч кечиктириб бўлмайдиган, соғлиқни сақлашнинг бирламчи бўғинида кўрсатиладиган тиббий хизматлар бепул амалга оширилмоқда. Шунингдек, юқумли касалликларга қарши аҳолини эмлаш, ижтимоий аҳамиятли ва атрофдагиларга хавф солувчи сил, онкалогик, психиатрик, наркалогик, эндикриналогик касалликларга чалинган беморлар ва касб касалликлари бўйича ихтисослаштирилган тиббий ёрдам кўрсатиш ҳам бепул.

15-17 ёшдаги ўсмирлар ва чақириқ ёшдаги шахс (18-27 ёшда) чақирув комиссиялари йўлланмаси билан кўрикдан ўтказиш, туғриққа ёрдам берадиган хизматлар кўрсатиш, давлат даволаш профликтика муассаларида имтиёзли тоифадаги мижозлар уруш ногиронлари, фахрийлар, ҳеч кими йўқ етимларни даволаш бепул бўлиши керак.

"Тиббий хизматлар" номли мазкур эслатмалар кўп поликлиникаларга тарқатилмоқда. Умуман олганда бу эслатма фуқароларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириб давлатимиз томонидан кафолотланган бепул тиббий хизматлардан фойдаланиш жараёнида уларга кўл келади.

Ғаффор НАСРИЕВ

САРОБГА АЙЛАНГАН УМИДЛАР

Долзарб мавзу

Ўзбек халқининг табиатан ақлли жонзотлардан бири бўлмиш отларга бўлган муносабати ҳаммага маълум.

Азалдан ўзини эр билган ўзбек ўғлонининг ёнида вафодор дўсти, оти бўлган. Чавондозлик халқимизнинг энг қадимий ва миллий анъаналаридан бири. Бу ажойиб спорт тури, айниқса, ҳозирги кунларда ривожланиш палласига кирмоқда.

Ўзбекистонда турли йилларда етишиб чиққан от спорти усталари дунёнинг кўплаб моҳир чавондозларини лол қолдирганлиги ва оламга машҳур бўлганлигини ҳеч ким инкор этолмайди. Ота-боболаримиздан бизгача етиб келган миллий халқ ўйинларини келажак авлодга етказиш, уни такомиллаштириш, от спортини қайта тиклаш ва оммавийлаштириш вақти келди.

Шундай инсонлар борки, ўз касбларига фидокорона содиқдирлар. Бундайлар ичида бало-қазоларга гирифтор бўлиб юрадиганлар ҳам бор. Уларни ғаройиб инсонлар деб аташади.

Қўрғонтепа туманининг Савай қишлоғида яшовчи Неъматжон бир пайтлар ўзи яшаб турган тўрт хонали уйни ҳовлиси билан муҳтож оилага бўшатиб бериб, ўзи қариндошларининг уйига кўчиб ўтганди. Ўшанда Неъматжон Раҳмоновнинг оиласида икки фарзанд бор эди. Эндиликда у 48 ёшда, 3 фарзанднинг отаси. Ўтган давр мобайнида уйлар қурди, ҳатто, уларнинг бирини ҳамқишлоқларига дўкон ва ҳаммом учун ажратди.

Савайда туғилиб ўсган Неъматжонни нафақат Қўрғонтепа туманида, ҳатто вилоятда ҳам от спорти мактабининг директори сифатида яхши биладилар. У болалигиданоқ отларни севади. Қишлоқ отхонасига тез-тез келиб турарди. Отаси фарзандининг бу иштиёқини ўткинчи деб билиб олийгоҳга ўқишга кирасан деб туриб олди. Неъматжон Тошкент халқ хўжалиги институтини тамомлади. Аммо унда от спортига бўлган муҳаббат кучлироқ эди. У туманда спортнинг бу турини оёққа туриши ва ривожланишига муносиб ҳисса қўшганларнинг бирига айланди. Афсуски орадан йиллар ўтиб Неъматжон ўзи жон куйдирган соҳани туманда барбод бўлишига гувоҳ бўлди.

— Болалигимда отхонага келиб, шу ерда ишлайдиганларга ёрдам бериб юрдим, — дейди у. — Эсимда, махсус жойларда 50 та от парвариш қилинарди. Уларнинг анчагинаси зотдор отлар эди. Отга минишга руҳсат беришса мен учун байрам бўларди.

1974 йили Қўрғонтепа туманидаги «Савай» совхозида от-спорти мактаби ташкил этилди. Табиийки, Неъматжон унга биринчи бўлиб аъзо бўлди. У нафақат мазкур мактаб, балки вилоятимизнинг энг кучли чавандозларидан бири бўлиб танилди. 1988 йили спорт устаси Неъматжон Раҳмонов қишлоқ спортчилари ўртасида Бутуниттифоқ мусобақалари совриндори бўлди. Қишлоқ от спорти мактабига жиҳозлар сотиб олиш учун "Савай" савхозининг ўша вақтдаги директори Алижон Аҳмедов айнан Неъматжон Раҳмоновни Москвага жўнатгани ҳам бежиз эмас эди-да!

Москва от спорти мактаби ёш Неъматжонни ҳайратга солди. Бу ерда отлар ва чавондозлар учун барча шароит муҳайё эди. У бу ердаги мутахассислар билан суҳбатлашар экан, ўз қишлоғида мана шундай спорт мактабини ташкил этиш ҳақида ўйларди. Клуб лойиҳаси ва отлар сотиб олиш бўйича харажатлар ҳисоб-китобини суриштирди. Йигит қишлоққа келибоқ совхоз директорига кўрганларини айтиб берди ва отлар сотиб олиш учун 25 минг сўм ажратилишига эришди.

Неъматжон ўзи билан ҳамроҳ олиб яна Москвага жўнаб кетди. У Импульс лақабли наслдор тойчоқ ва наслдор бияни сотиб олди ва кўп қийинчиликлар билан вагонда юртига олиб келди. Уларни кўпайтирди. Мактаб спортчилари эса Импульс отлари билан бир қатор мусобақалар совриндорларига айландилар. 1986 йили Н.Раҳмонов ҳақли равишда от спорти мактабига директор этиб тайинланди.

Ўз олдига улкан мақсадлар қўйган янги раҳбар Москва от спорти мактаби лойиҳаси асосида қурилишни бошлаб юборди. Совхоз директори А.Аҳмедов бунда уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлади. Неъматжон нафақат мактаб директори балки қурилиш "прораби" сифатида кечаю-кундуз тиним билмади.

1992 йили 32 отни парвариш қилиш учун мўлжалланган ажойиб иншоот қурилиши якунланди. Бутун жамоа мактаб ҳудудини ободонлаштиришга киришди. Сарфланган куч ва фидокорона меҳнат ўз самарасини бера бошлади. Мактаб аъзоларидан Абдусалом Қоратоев, Фёдр Климов, Анвар Аҳмедов, Владимир Кузнецов, Абдуфайз Абдураҳмонов, Шуҳрат Сафаров, Абдулхай Ҳакимовлар республикамизнинг энг кучли чавондозлари сифатида ном қозондилар.

1999 йили "Савай" совхози бўлиб ташлангач мактаб ҳам ажратилди. 27 та спорт отларини эгаси бўлиб қолган "Намуна" ширкат хўжалиги раиси отларни таъминлаб туришдан бош тортди. Овқатланиш меъёри бузилган отлар ўз мавқеларини йўқота бошладилар. Ўзи бошлаган ишни барбод бўлаётганлигини кўрган Неъматжон Раҳмонов ширкат хўжалиги раҳбарлари, Қўрғонтепа тумани ҳокимлиги, вилоят мутассаддиларига учрайвериб, ҳасрат қилавериб чарчади. 2003 йили от спорти мактабида қолган отлар ҳам хўжалик мол фермасига ўтказиб юборилди.

"Намуна" ширкат хўжалиги ихтиёридаги от спорти мактабини эндиликда отхона деб аташмоқда. Ўтган йили хўжалик раиси Пўлатхон Исмоилов отхонани аукционга қўйиб сотиб юборишини айтди.

— Агар сотиш зарур бўлса, бизни ўзимизга сотақолинг, — деди мактаб директори. — Уни қуришга кўп меҳнат ва маблағ сарфлаганман. Ҳатто ўз уйимдан воз кечганман.

— Отхона камида 42 миллион сўм туради, — деди раис. — Шунча пулни қаердан топасан?

— Мактаб иншооти қанча турмасин, пул топаман, — деди Неъматжон. — Боримни сотаман. Ошна-оғайни, қариндош-уруғлар ҳам қараб туришмайди.

Неъматжон Раҳмонов ширкат хўжалиги раиси номига ариза ёзди. Бироқ бу эътиборга олинмади. Орадан анча вақт ўтгач мактаб Республика кўчмас мулк биржаси Андижон бўлими орқали Тўхтасин Турғуновга 4 миллион 264 минг сўмга сотиб юборилганлиги маълум бўлди. Ана холос?!

Хўш нега Неъматжон Раҳмонов учун отхона 42 миллион сўмга сотилиши кераку, мазкур мактабдан йироқ бўлган бошқа бир шахс учун эса қоқи баҳосига олди-сотти қилинади. Умуман, нега энди мустақил мамлакатимиз миллий спортини юксалтириш ва оммалаштириш учун муҳим бўлган клубни сотиб юбориш зарур бўлиб қолди.

Бу саволга жавобни олди-сотти ҳужжатларидан ҳам топса бўлади. Унга кўра, 2003 йил 15 июнда ўтказилган йиғилишга 160 киши таклиф этилган ва 147 киши иштирок этган. Мактабни йўқ қилиш ва сотиб юбориш ҳақидаги мазкур йиғилишга уни ташкил этиш, қуриш, ривожлантиришга раҳбарлик қилган Неъматжон Раҳмоновни таклиф этилмаганлиги жуда таажжубли.

Йиғилишда сўзга чиққан хўжаликнинг бош ҳисобчиси Р.Қодиров, клубнинг асосий даромад манбаи бўлган отхона фойда келтирмаяпти, аксинча, жамоа унга солиқ тўлаяпти, бу эса маошнинг ўз вақтида тўланишига, дивидентларнинг ўсишига тўсиқ бўляпти. Клубни йўқотиш иншоотни тадбиркор қўлига ўтиши янги иш жойлари ташкил этилиши ва янги хизмат турлари жорий этилишини таъминлайди, деган экан.

Кўриниб турибдики, исбот талаб этмайдиган ажойиб далиллар баён этилган. Агар ширкат хўжалиги деҳқонлар турмуш даражасини ошириш ҳақида қайғурган бўлса иншоотни арзон гаровга сотилганига ҳайрон қоласан. Ширкат хўжалигининг аксарият аъзолари 2003 йил 15 июнь куни клуб иншоотини олди-соттиси бўйича ҳеч қандай йиғилиш бўлмаганини билдирганлар. Музокараларда иштирок этганлиги кўрсатилганлар йиғилишда иштирок этмаганлигини ошкор қилдилар.

Устагир раис П.Исмоилов мактаб иншоотини сотиб юборилганлигига 1,5 йил бўлди. Янги хўжайин янги иш жойлари, хизмат турлари бунёд этмади-ку! Неъматжон Раҳмонов эса ҳали-ҳануз адолат излаб юрибди. Унинг саробга айланган орзу-умидлари қачон рўёбга чиқаркин?!.

Аъзам ҚОДИРОВ,
Тўлқин СИДДИҚ,
"Адолат" мухбири

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Турғунпўлат ДАМИНОВ, Каримжон РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Бобоқул ТОШЕВ, Рустам АЗИМОВ, Турғун ЭРГАШЕВ, Ўткир ЖЎРАЕВ, Муҳаммад РАҲМОН, Низомиддин НУРМАТОВ, Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ

телефонлар:
Қабулхона-136-53-14.
Факс: (8.371) 133-41-89.
Сиёсат ва партия ҳаёти-136-55-96.
Хатлар бўлими — 136-55-64.
Маънавият, адабиёт ва санъат-136-55-64
МАНЗИЛИМИЗ:
700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигидан 016 рақами билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма Г— 200,
Ҳажми—2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Корхона манзили:«Буюк Турон» кўчаси, 41.
Навбатчи — Сафар ОЛЛОЁР
Газета IBM компьютерида терилди.
Босишга топшириш вақти—.

• Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. • Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. • «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. • Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. • Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди. 1 2 3 4 5